

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ДАЛАДА

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ
ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРАН
ЧИҚА БОШЛАГАН

№ 183 (9679). • 1989 йил 28 сентябрь • пайшанба • Баҳоси 3 тийин.

ЯНГИЛАНИШ НИШОНЛАРИ

«Совет Ўзбекистони» ва «Правда Востока» газеталари саволларига

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари И. А. КАРИМОВ жавоб беради

— Исом Абдуғаниевич! Сиз КПСС Марказий Комитетининг миллатлараро муносабатлар муаммоларини муҳокама қилган, партиянинг миллий масала бўйича ҳаракат дустурини тасдиқлаган Пленумда иштирок этдингиз. Сиз Пленум иши ҳақидаги ўз тасвирларингизни қисқача айтиб бера олайсизми?

— Энг аввало, Пленум қарорлари миллатлараро муносабатларни тақомиллаштириш бўйича барча ишларимизга янги омили бахш этганлигини таъкидлашни истардим. М. С. Горбачевнинг доклади, бўлиб ўтган мунозаралар ва ҳозирги шароитда партиянинг миллий сиёсати тўғрисида қабул қилинган ҳаракат дустури ҳаммаимизни жамиятимизда рўй берётган мураккаб, зиддиятчи жараёнлар ҳусусида чуқурроқ ўйлашга, барчанинг ва ҳар бир кишининг қайта қуриш тақдирини учун, кўпмиллатли давлатимизнинг бутунлигини учун, социализмнинг тарихий истиқболи учун гоат даражада масъул эканлигимизни аниқ-равшан ҳис қилишга мажбур этди.

Мен Пленумда ўртага қўйилган турли масалалар орасида суҳбатимизга бевосита дахлдор бўлган битта туб жиҳатни ажратиб кўрсатишни истар эдим. Доклада ҳам, нотизларнинг сўзларида ҳам миллатлараро муносабатлар ҳолати жуда кўплаб омиллар таъсирини натижаси эканлигини таъкидлаб ўтилди. Булар: иқтисодий-иқтисодий, маънавий-ахлоқий, кўфус, экологик омиллар ва бошқалардир. Улар жам бўлгандагина маънавий-сиёсий муҳитни, одамларнинг кайфиятини ва Ўзаро муносабатларини, шу жумладан ҳар бир республикада, ҳар бир регионда миллатлараро муносабатларни белгилайди.

М. С. Горбачевнинг докладада ва нотизларнинг сўзларида таъкидлаб ўтилганидек, жамиятимиздаги барча соғлом кучларни жипс-лаштириш, тартибни, нитизомни мустақкамлаш, ҳар бир кишининг топирилган иш учун масъулиятини ошириш мана шу ҳамма муаммоларни ҳал этиш калитидир. Юзага келатган ҳар қандай масалалар ва қийинчиликларни ҳал этишда кўпроқ ташаббускорлик ва мустақиллик кўрсатиш, сиёсий мунозараларга дадиллик билан киришиш, партия ва халқнинг умумий куч-гайратлари билан одамларни тўқилантираётган конкрет масалаларни ҳал этиш лозим. Фақат мана шундай шароитлардагина қайта қуриш рўёбга чиқади.

Республикамиздаги миллатлараро муносабатлар тўғрисида гапирадиган бўлсак, амалда бу борада ҳал этиб бўлмайдиган масалалар йўқлигини қайд этиш лозим. Ниҳоятда нозик бу масалада ягона талаш бўлиши, одамлар бир-бирларини Ўзаро ҳурмат қилишлари, бир-бирларини тушунишлари ва сабр-тоқатли бўлишлари керак. Бир пайтлар Ўзбекистонга мажбурий кўчирилган қрим-татарлари, мексехети турклари ва курдларнинг аҳолига келганда эса Пленумнинг юксак миёнбаридан туриб бу тарихий адолатсизликни яқини борича тейроқ тўғрillasи кераклигини қатъий айтишди.

— Сиз республикамизда юзага келган вазиятни Пленум қарорларидан келиб чиққан ҳолда қандай баҳолайсиз?

— Вазият анчагина мураккаб. Унинг сабаблари бор. Одамлар қайта қуриш моҳиятини шубҳа остига олмасаларда, аммо унинг натижаларидан ҳақли равишда қониқмаётганлар. Улар куттидан чарчаганлар. Мана шундай шароитларда ҳар хил кучлар жонланиб, вужудга келатган қийинчиликлар ва норозиликлардан фойдаланиб, омилни партия, совет, ҳўналик органларига қарши қўйишга уринмоқдалар. Бунинг оқибатлари қанчалик ҳаловатли эканлигини ҳаммага аниқ-равшан бўлса керак деб ўйлайман.

Шуни яна бир бор такрорлашни истардимки, социал, миллатлараро муносабатларнинг ўткирлиги ҳамда пировард натижада ижтимоий-сиёсий кескинлик биринчи навбатда шу билан изоҳланадиган, республикамизда яшовчи, айниқса қишлоқда истиқомат қилувчи ҳар бир оида, ҳар бир киши, миллатидан қатъи назар, йилдан-йилга, кундан-кунга яшаш, нормал ҳаёт кечириш учун зарур бўлган нарсалар билан ўзини таъминлаш қилиш бўлиб бораётганини ҳис этмоқда.

Республикамиздаги базанинг, пойдеворнинг ўзи, энг аввало социал ва иқтисодий пойдеворлар Иттифокнинг ўртача кўрсаткичларидан анчагина орада қолган эди ва ҳозир ҳам орада қолмоқда. Ҳа, аҳоли жон бошига яратилаётган миллий даромад бўйича ҳам, асосий олинган маҳсулотлари, уй-жойлар, маориф, соғлиқни сақлаш объектлари билан таъминланиш, маънавий объектларни сақлаш ва бошқа соҳалар бўйича қолдиқ мавжуд. Биз ҳозир кураётган ва ишлаб чиқарётган нарсаларнинг ҳаммаси аҳоли ўсишига зўрга етади. Республикамизда ҳар йили аҳоли таъминан 600—650 миң кишига қўлаймоқда. Шу бонс ҳар бир киши ҳисобига улун кўрсаткичлари, бошқача айтганда турмуш даражаси амалда ўсмаётти. Яхшиланаётган бўлса ҳам у сезилмайпти. Шу сабабли аҳолининг қониқ-маътанлигини ва норозилигини омонда. Бизнинг умумий фикр-мулоҳазаларимиз, ишлаб чиқарган, бироқ амалга ошмаётган турли программаларимиз ва режаларимиз уларнинг меъдасига тегди.

Ҳўш, одамлар нималарни кўришмоқда: улар кўз ўнгига нитизом бузилимоқда, ҳокимиятнинг бўрси тушмоқда, жумладан катталарга ҳўрмат ҳам йўқлимоқда, нарх-наво ошмоқда, аҳоли эҳтиёж сезаётган танқис буюмлар камаймоқда. Бунга баъзан даромадларни тақсимлашдаги социал адолатсизлик ҳам сабаб бўлаётти (кимларнидир қозони ҳам, чўмичи ҳам мой, кимларнидир қозони сувга ташланган), кооператив ҳаракатини ривожлантиришдаги жуда катта нуқсонлар ҳам борки, бу йўлда жиддий суистеъмоликлар ва меҳнатсиз даромад олишларга йўл қўйилмоқда.

Айни пайтда эса бизда муҳтожликда илашган анчагина одамлар, биринчи навбатда кўп болали оидалар, пенсионерлар ва инвалидлар бор.

Буларга бошқарувнинг барча даражаларидаги ишнинг кўзини билмаслик, ишни ташкил этишдаги йўноқлик, оқиқдан-оқиқ лоқайдлик

ва тўрачиликни қўшадиган бўлсак, ўзаро муносабатларимиздаги мураккаб вазият зўраётганлигининг умумий манзараси намоён бўлади.

Қабул этилаётган қарорлар, берилаётган қуруқ ваздалар қўнаётганлиги ҳам раҳбар идоралар обрўйига жиддий путур етказмоқда. Шу нарсга аминимиз, кабинетларда қабул қилинаётган қозғаларнинг каттагина қисми конкрет ижрочиларга бориб етмайпти. Боз устига улар ижрочилар билан масалалашмай туриб, қабул қилинмоқда. Агар бу қозғалар ҳеч кимни қизиқтирмаса, ҳеч ким уларнинг ижросини назорат қилмаса, унда бундай қарорларни қабул қилишнинг нима ҳожати бор?

Бизларда, барча раҳбарларга кўрсатилган ишнинг оқиқ-ойли айтиш керакини, бутунгн кунда тугаб борапти.

— Сиз қиндагина республика партия ташкилотига раҳбар бўлдингиз. Сизнингча, Ўзбекистондаги вазиятни соғломлаштириш учун биринчи навбатда нималар қилиш зарур?

— Бутунгн кунда биздан талаб қилинадиган энг асосий нарсас — бу жойлардаги аҳолига ҳўшёрлик билан реал ва таъқидий баҳо беришдан, йўл қўйилган хатолар ва нуқсонларни мардлик билан тан олиншдан иборатдир. Кадрлар билан ишлашда, социал-иқтисодий қурилишга раҳбарликда нуноқлик рўй берган жойларда эса феодаллар таниб, мавжуд оғир аҳолидан куттилишини маъбул йўллариини қидириш керак. Хўллас, амалий ҳаракатлар билан партия ва совет органларининг обрў-этиборини тиклаш ва мустақкамлаш учун барча ишларни қилиш лозим. Реал вазиятни, ишларнинг ҳақиқий аҳолини, йўл қўйилган нуқсонлар ва хатоларни тан олган тақдирдагина турмушимизни ҳақиқатан яхшилаш учун қандайдир ишларни амалга ошириш мумкин.

Бу соҳада қаредани адолат оёқ ости қилинган бўлса, ўша жойларда одамлар кўз ўнгига адолатни тиклаш гоат муҳимдир. Зеро, ҳеч нарсга оқибатсиз қолмайди. Ҳамма нарсас из қолдиради.

«Пахта иши» деб аташмиш масалани кўриб чиқишда йўл қўйилган жиддий хатолар ва нуқсонлар, бу масалага ўйламай-нетмай ёпсиза ёндашувлар, қўнчица эса иқтидорли одамларни асоссиз равишда актив фаолиятдан четлаштириш, буларнинг ҳаммаси жуда кўплаб одамлар ва уларнинг оидалари тақдирда машғул роль ўйнаганлиги ҳалқга жуда ёмон таъсир қилди. Марказда ва жойларда ўтмиш сарфитларига қарши қураш ниқоби остида асрлар бўйи қарор топиб келган халқ анъаналарини, масалан, баҳор баҳрами «Наврўзга» доғ тушириш ва уни беқор қилишга бўлган уринишлар, уларнинг ўрнига эса ясама маросимларни, янги шалдатли кийим-кечаклар ва бошқаларни тикштиришга бўлган интилишлар одамларнинг газабини кўзга тиди.

Бунинг қанчалик салбий таъсир кўрсатишини аниқлаб етмаган кишилар шуни тушуниб олишлари керакики, башарти улар асрлар давомидида қарор топган миллий анъаналарини (масалан, яқин кишинини дафн этиш маросими) ўзларича ўзгартиришга, қайта кўриб чиқишга интиладиган бўлсалар, бунинг устига бу анъаналар ўрнига ҳеч нарсга тақлиф етмасалар — фақат бир нарсга, одамларнинг ўз анъанавий маданиятларини қиммат қилиш, сақлаб қолиш ва тиклашга қаратиладиган (баъзан атрессив шаклда ҳам намоён бўлидиган) қўнуний ва тобора зўрайиб борадиган қаршиликнига дуч келадилар. Ҳар бир миллат ва элат, сони ва мавқеидан қатъи назар, ўз анъаналарига, тилига ва маданиятига илоки борича кўпроқ ҳўрмат ва эътибор билан қарашни талаб этишини таъкидлаб ўтиш жоиздир. Агар биз ўзимизни ақл-идроқли кишилар деб ҳисоблайдиган бўлсак, у ҳолда мана шу оддий ҳақиқатни аввалроқ пайқашимиз лозим эди.

Шу сабабли сўзда эмас, амалда ўтмишда йўл қўйилган бузилишларни тейроқ тузатишга ҳаракат қиладиган кишиларнинг ҳаммаси ҳақнинг аҳолининг енгиллигини учун амалий чоралар кўришлари, энг аввало бир-бирлари га аёб тўнқмай, ақсича ҳам иқтисодий, ҳам социал, ҳам гоивий, ҳам маданий жаҳдаларда бирлашиб, ўзаро ҳамкорлик қилишлари зарур. Бизда бундан бошқа йўлнинг ўзи йўқ.

Жамоатчилигининг тароққилиш қомонига ўтиб олган айрим намоёндалари бутун куч ва гайратлари билан ҳаммамни ва ҳамма нарсани таъқид қилмоқчи (бу энди таъқид эмас, таъқидбоалиқдир), бизларни ўзимиз анча олдин пайқаган ва тушуниб етган нарсаларда фош қилмоқчи бўладилар. Ҳўш, бу уларга нима учун зарур? Ахир республикада раҳбар кадрларнинг алмаиниши кимларнингдир хоҳиш-истаги билан кимларгадир керак бўлгани учун рўй бераётгани йўқ. Бу қуруқ гап-сўзлардан ва ўтмишни таъқид қиларидан тейроқ амалий ишларга ўтиш учун, бу ишларнинг вазиятлари ҳар бир қолдиқнида, ҳар бир оидада бутунгн куннинг ўзандаёқ сезилиши учун, ҳар бир киши ким сафсатаболлик билан шуғулланиётган, ким одамларни гиж-гижлаётганини, кимлар эса халқ учун фойдали ишлар билан шуғулланаётганини тушуниб олиш ва фарқига етиши учун қилинаётти.

Ҳар бир киши шуни аниқ-равшан тушуниб олиши керакики, биз барчамиз ўтирган қайини лопиллатиб чайқатиш эмас, балки уни тўри ва қатъий йўлдан манзилга элтиш лозим. Фақат қатъий нитизом ва масъулиятгина аҳолини тузатишга имомин қомилдир.

Масалаларга мана шундай ёндашув негизда республикамизда амалга оширилаётган амалий ишлар тўғрисида сўзлаб беришни истардим. Олдиндан шуни айтиб қўяйки, гап биринчи навбатда қишлоқ тўғрисида боради. Негаки қишлоқда тароққийимиздаги барча номутаносибликлар ва қолдиқлар, айниқса, яққол кўзга ташланади, зеро, аҳолининг қўнчилигини ҳам қишлоқларда яшайди.

Тўхталмиш лозим бўлган биринчи масала томорча учун ер ажратиш масаласидир. Аҳоли тез суръатлар билан қўнаиб бораётган республикамизда меҳнат ресурслари анча ори-

тиндадир. Очигини айтганда, бу ишсизлик бўлиб, бизда бошқа жойларга қараганда кўп болали оидалар кўлдир. Оилада битта ишловчи қарамонда 6—7 жон бўлиб, ҳар бир киши ҳисобига уларнинг даромади ошмайпти, баъзи жойларда эса камайиб борапти. Шу боис аҳоли учун ер участкалари ажратиш масаласи анчадан бери пайиб етилган. Агар истасангиз, ҳамма бу муаммони ҳал этиш зарурлигини биларди ва тушунарди. Лекин бу масала билан жиддий равишда шуғулланадиган, бутун масъулиятчи ўз зиммасига олладиган кишилар кам эди. Эндилкинда мана шундай қарор қабул қилинди ва у ҳаёбта таъқид этилмоқда. Қарор қабул қилингандан сўнг ўтган бир ой ичида 60 миңдан зиёд оилага участкалар ажратиб берилади.

Ушбу масала қандай максалларни кўзда тулади ва қандай ҳал этилмоқда? Биринчи навбатда одамларни боқиш учун, Озиқ-овқат программасини бажариш йўлида шу масала қўйилганлигини яна бир қарра таъқидлаб ўтмоқчиман. Халқнинг бутун тарихи маҳаллий аҳоли ўз ерида ишлашни севиши, бу иши маҳорат ва катта самара билан бажаришидан далолат беради. Томорқаларнинг ҳар гектаридан (ҳозир республикада шундай майдонлар қарийб 200 миң гектар бўлиб, улар бутун экин майдонларининг 5 процентини ташкил этади) 12 миң сўмдан кўпроқ даромад олинмоқда. Бу жамоат секторидидаги экин майдонларидан олинладиган даромаддан уч барабар кўп, демакдир.

Агар биз бошлаган программанизи ниҳоятга етказадиган бўлсак, аминимки бу ишни биз охирига етказамиз, у ҳолда 1991 йилгача салкам 200—250 миң гектар ерни томорча участкаларига ажратиб берамиз. Шу йўл билан ҳар бир оилани боқишга ва бозорларда нарх-навоини кескин пасайтиришга муваффақ бўламиз. Маскўр программани рўёбга чиқариш учун ниқтата масалани ҳал этиб олишимиз керак.

Биринчиси — тўраларча муносабатни бартавр этиш, жойларда ўрта бўгин томонидан — айрим район ва қишлоқ Советлари ходимлари, ҳўналик раҳбарлари кўрсатаётган қаршиликни, таъмағирлик ҳўлларини, область раҳбарларининг назорат қилмаётганликлари ва лоқайдликларини бартавр этиш.

Иккинчиси — аҳоли ўз томорқаларида етиштириш маҳсулотлар исрофгарчилигига йўл қўймашлик, уларни сотиш, етказиб бериш ва қайта ишлаш учун зарур бўлган барча шароитларни муҳайё этишдир.

Мен ҳаммамни ишонтириб айтмоқчиман ва айни пайтда оғоҳлантириб қўймоқчиманки, бу масалалар назорат остида бўлади. Бу ишни муваффақиятли яқунлаш учун Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетидида шикоят етарлидир.

Яна тартибда уй-жойлар қуриш учун ер участкалари ажратмасдан туриб, икки миңгича йилгача бўлган Уй-жой программасини ҳал эти олаймиш. Ҳозирнинг ўзандаёқ яна тартибда уй-жой қуриш салмоғи умумий ҳажмининг 60 процентдан кўпрогини ташкил этади. Бироқ биз фақат ер ажратиш билан чегараланиб қолмайлик. Бинобарин, иморат қурувчиларни барча керакли имтиёзлар, қарзлар ва энг асосийси бинокорлик материаллари билан таъминлашни ҳам ўз бурчимиз деб ҳисоблаймиш.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг яқинда бўлиб ўтган Бюросида банкларнинг ҳисоботларини кўриб чиқдик. Биз бу билан мана шу масаладан четда турган кишиларни, айниқса республикада яна тартибда уй-жой қурилиши аҳамиятининг бадном қилмаётган кишиларни биринчи марта оғоҳлантириб қўйдик. Биз мана шу масалалар билан боғлиқ қийинчиликлар негизда бойлик ортираётган ходимлар, шу жумладан раҳбар фош-қимилар борлигини биламиз. Уларни фош этишда ҳўқуқ-тартибот органлари билан бир қаторда аҳолининг ўзи ҳам қатнашиши лозим.

Биз ер ажратиб берав эканимиз, одамларни, биринчи навбатда кўп болали оналарни иш билан таъминлаш, уларнинг социал таъминланганлигини ҳўмон қилиш учун муайян шарт-шароитлар яратимизки, бунинг аҳамияти ниҳоятда каттадир. Бу ҳақда илгару ҳам гапирилган эди. Бироқ янги авлодингизга эмас, улар оналарнинг тақдирини ва келажакига алоқадор кишиларнинг психологизини ўзгартириш муҳимдир. Қайта ташкил этилган Ўзбекистон ССР Социал таъминот министрлиги мана шу масалада ҳам ниқоби роль ўйнаши зарур.

Меҳнатда лабақатли аҳолини фойдали ижтимоий меҳнатга жалб этишда жиддий йўналтишлардан яна бири — бевосита район марказларида ва қишлоқларда чоғроқ чехлар ва корхоналар қуришдир. Уларда меҳнат кўп сарфланадиган, лекин материал ва энергия кам кетадиган буюмлар ва негиз истеъмол моллари ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш керак. Ниҳоят корхоналар ва заводлар билан мана шу программани амалга ошириш мақсадида бевосита алоқадор йўлга қўйилмоқда. Республика Министрлар Совети ниҳоят мана шу вазифани ўз қўлига олиб, бутун ишларни мувофиқлаштириб амалга ошириши керак.

Мен иммониятдан фойдаланиб, ветеранларимиз ва оқсоқолларимизга улар амалга ошираётган катта ишлар учун, таңг масалаларни ҳал этишда, айниқса ёшларни тарбиялашга қўрсатаётган ердамларни учун ўз миннатдорчилигини изҳор этмоқчиман. Бироқ биз қишлоқ, овул ва маҳалла комитетларининг жуда кўп сонли отрядига етарли баҳо берамаганлигимизни тан олиш керак. Кейинги пайтларда одамларнинг турмуш тарзига, уларнинг ҳўли ва кайфиятига одатда ишлов ва маҳалла комитетларига сайланадиган ҳўрматли оқсоқолларимиз таъсир кўрсатувчи асосий куч эканлигини унутиб қўйган эдик. Маҳалла шароитларида ўсиб воига етган кишилар шуни яхши билдиларки, ҳар бир киши ва оида учун уларнинг қўнчилиги ва умуман маҳалла берадиган баҳадан зўр нарсас йўқдир.

(Давоми иккинчи бетда).

СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ИККИНЧИ СЕССИЯСИ

26 сентябрь кунин СССР Олий Советининг иккинчи сессияси Кремлда ўз ишнин давом эттирди. Иттифоқ Совети ва Миллатлар Советининг қўшма мажлиси эрталаб соат 10 да М. С. Горбачевнинг раислигида очилди.

СССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари Л. И. Абалкин «СССРда кооперация тўғрисидаги Қонунга ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш ҳақидаги Қонун лоийҳисини юзасидан доклад қилди. У иқтисодийнинг ялпи давлатлаштирилиши тейдаҳисини бартавр этидиган кооператив ҳаракатининг маданий системаси зарур эканлигини таъқидлади.

Жамиятимизни ташвишлантираётган энг ўткир масалалар ҳусусидаги мунозараларда СССР Олий Советининг қўнунчилик, қўнунийлик ва ҳўқуқ-тартибот масалалари комитетининг раисини С. С. Алексеев, депутатлардан В. А. Шаповаленко, Л. И.

Сухов, А. А. Собчак, В. И. Семуха, А. А. Коршунов, М. А. Бочаров, Н. С. Петрушенко ва бошқалар ўз фикрларини баён этидилар. Муҳокама қилинаётган қонун лоийҳисининг дастлабки ўқилиши жўшун ўтди. У жамиятдаги кайфиятни — кооператив ҳаракатда қандай кишилар иштирок этаётганлигини аниқ-равшан билиб олиш кераклиги кайфиятини акс эттирди. Кўпчилик бунин кооператив муваффақиятли ривожлантиришининг, уни халқ қўллаб-қувватлашининг ҳал этивчи шарт, деб ҳисобламоқда.

Кооператив соҳасидаги салбий ҳолатларни бартавр этишга қаратилган кўплаб конкрет тақлифларни киритган халқ депутатлари қонун лоийҳисининг дастлабки ўқилишини маъқуллашга қарор қилдилар. Энди бу масала ҳусусидаги мунозаралар СССР Олий Советининг комитетларига ва па-

лаларни комиссияларига қўнунрилади.

Кечқуриғун мажлисида меҳнатга ҳақ тўлаш фондига солиқ солишини кооперативлар практикасига таъқид этиш масаласи ҳусусида фикрлашув бўлди. Сўнгра СССР Молия министр В. С. Павлов депутатларнинг мамлакатнинг 1990 йилги бюджетини лоийҳисини тааллуқли саволларига жавоб қайтарди.

СССР Олий Совети депутатларнинг тақлифига Биноа СССР халқ депутати Б. Н. Ельциннинг АКШга сарфани совет матбуотида ёритилиши муносабати билан вужудга келган масалалар юзасидан комиссия тузди.

Сессия иши яқин уч кунга СССР Олий Совети комитетларига ва палаталарнинг комиссияларига қўнунчилик, давлат плани ва давлат бюджетини лоийҳалари уларга берилади.

(ТАСС).

МАШИНАЛАР ДАЛАДА

← ПАХТА йилми-термини кундан-кун жадал тус олаётти. Кўни кеча Ыки райондаги «Йилмиш» колхозда терим машиналари ҳам далага чиқди. Турғунбой Азаматов бошлиқ бригадада механик-ҳайдовчилари ҳўналида биринчи бўлиб машина теримини бошлаб беришди. Колпекти бу йил 120 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 32 центнердан ҳирмон кўтаришни мўлжаллаб қўйган. Суратларда: механик-ҳайдовчи Облоев Эргашев; машина терими пайти.

А. ЗУФАРОВ суратлари.

ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИ ДЕПУТАТЛАРИ ДИҚҚАТИГА

ПИГИРМАНЧИ қақирқ халқ депутатлари Тошкент область Советининг ўн биринчи сессияси 1989 йил 29 сентябрда область партия комитетининг (Ўзбекистон проспекти, 9-уй) катта мажлислар залида соат 11 да очилди. Область Совети партия группасининг мажлиси шу ерда соат 10 да бўлади. Депутатлар соат 9 дан бошлаб рўйхатга олинладилар.

ТЕРИМ КУНДАЛИГИ

ОБЛАСТИМИЗ РАЙОНЛАРИДА ПАХТА
ТАИЕРЛАШНИНГ БОРИШИ Тўғрисида
27 СЕНТЯБРГАЧА БўЛГАН

МАЪЛУМОТ

(палата нисбатан процент ҳисобиди).

Биринчи усту — районлар; иккинчи усту — бир кунда тайёрланган; учинчи усту — мавсум бошидан буён; тўртинчи усту — машина терими — бир кунлик; бешинчи усту — мавсум бошидан буён.

Район	2,36	8,54	2,08	2,82
Чиноз	0,95	8,13	—	—
Бекобод	1,55	6,29	0,92	1,14
Оққўрғон	1,09	5,99	0,89	0,89
Бўша	1,28	4,93	0,98	1,42
Янгийўл	0,59	3,69	—	—
Ўрта Чирчиқ	0,92	1,51	0,58	0,85
Коммунистик	0,46	0,52	2,08	2,82
Ғалаба	—	—	—	—

Область бўйича: 1,08 4,83 0,77 1,03

ТЕРИЛГАН ПАХТА УЧУН ҚўШИМЧА ҲАҚ ЖОРИЙ ЭТИЛАДИ

Мамлекатдаги пахтакор республикалар олдига турган энг ўткир социал-иқтисодий муаммолардан бири — пахта хом ашёсининг харид нархи пастлигидир. Аммо бу, КПСС Марказий Комитетининг қинда ўз иштини таъминлаган Пленумида айтиб ўтилганидек, жиддий сиёсий муаммо ҳамдир. Маскўр муаммони ҳал этиш пайти келди ва уни кечинтириб бўлмади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, республика ҳўкумати иттифоқ бошқаруви органлари олдига пахта хом ашёсининг харид нархини ошириш тўғрисидаги масалани бир неча марта қўнган эдилар. Чўнки меҳнатга кам ҳақ тўланаётганлиги ҳўси терими сифатига салбий таъсир қилиб, деҳқонларни умумий меҳнат қилишга рағбатлантирмайпти.

Республика деҳқончилигининг асосий маҳсулотига тўланадиган харид нархларининг пастлиги қишлоқни социал-иқтисодий ривожлантиришга ҳам салбий таъсир қилмоқда. Даромадларнинг камлиги ерлар умундорлигини ошириш, зовурлар, социал-маданий ва маънавий объектлар қуриш билан зарур даражада шуғулланиш имконини бермайпти.

Республика раҳбарияти шуни ҳисобга олиб, 1991 йилда нарх белгилаш системасини қайта кўриб чиқишга қарар қилди. Иккинчи харид нархини ошириш имкониятини қидириб топишни илтимос қилиб мамлакат ҳўкуматига мурожаат этди. Бу илтимосга тушуниб муносабатда бўлиди

ЯНГИЛАНИШ НИШОНЛАРИ

(Давоми. Боши биринчи бетда).

Ешлар, уларнинг ота-оналари ва авлодлари узоқ йиллар давомида мисқоллаб оила бўлиши топганлар. Одамлар кўз ўнгиде ана шу обрўни сақлаб қолиш учун курашмайди. Кишини мен тасавур қилолмайман. Оила бўлиши йўқотиш кўпчилик учун ўлим билан баробар. Биз қишлоқ ва маҳалла комитетларининг роли ва обрўсини янада муҳташамлашмиш ва қўллаб-қувватлашимиз керак. Янги кунларда республика Министрлар Советининг маҳалла комитетларининг раислари ва котибларига иш ҳақи тайинлаш тўғрисидаги қарори чиқди (ҳозирги вақтга қадар улар иш ҳақи олмадани ишлаб келарди). Бу ойлик маош тегишли тарзда 170—130 ва 150—110 сўм миқorida бўлади. Ана шу мақсадлар учун маҳаллий бюджетлардан жами 10 миллионга яқин сўм ажратилди.

— Тўпналиб қолган муаммоларнинг навбатдаги катта қатлам қилиб яққоқчилигим деб аталган масала билан боғлиқдир. Бу муаммо, ҳеч муболағасиз айтиш мумкин, ҳаммамни — кексаларни ҳам, ёшларни ҳам ташвишлантириб келмоқда.

— Ҳа, ҳақиқатан ҳам республикада жуда мураккаб вазият юзага келди. У, аввало, баъзи районларда сугориладиган ерларнинг 85 фоизигача қисмида фақат пахта етиштиришдан келиб чиққан. Биз нима учун шу даражада етганлигимиз ва бу ҳол қандай нохуш оқибатларга олиб келганимизнинг сабаблари тўғрисида кўп гапир бўлди. Бундай ҳолингиз юз беришига сабаб, аввало шундаки, деҳқоннинг ўзи — пахтакор, бригада бошлиғи, хўжаликларнинг раҳбарлари ҳар доим планлаштиришдан четда эдилар, улар билан унчалик ҳисоблашмасди. Қўшиб ёшлар ва нимларнинг ўзи ҳам қўшиб талаб ҳисобидан ортиқроқ бойлик ва маблағлари давлатга зарар келтирди ва асосан деҳқоннинг елкасига тушди, қўлгина оилаларнинг тақдирини ва аҳолининг мушкул қилиб қўйди.

Биз шунга асло эсдан чиқармаслигимиз керакки, ишлаб чиқарувчилар, хўжаликларнинг ўзлари белгилайдиган реал план умуман республика бўйича планга асос қилиб олиниши лозим. Бу мана шу иш ишониб топшириб қўйилган кишилар амал қилиши лозим бўлган принципал қондир.

Шундан келиб чиқиб, биз Иттифоқ ҳукумати-га Ўзбекистон ССР учун 1990 ва ўндан кейинги йилларда пахта толаси етиштириш планини 1 миллион 500 минг тонна ҳамда ёки 1988 йилдаги нисбатан 215 минг тонна кам ҳажмда белгилашни асослаб бердик ва бунга ишонтиришга муваффақ бўлдик. Бу пахта ҳам ашёга айлантирилганда тахминан 600—700 минг тонна камдир. Энди ҳар бир область, районга пахта толаси бўйича топшириш белгилади. Қандай эканини қанча миқдорда олиш, экин майдонларини қандай тақсимлаш масалаларини хўжаликларнинг ўзлари ҳал қилишлари керак.

Хисоб-ағборлар шунинг кўрсаткичи, бунда ери пахта билан банд этиш айрим хўжаликларда 56—63 процентгача камадди. Белги-ланган топшириш оқилона тақсимланганда амалда республиканинг ҳамма областлари ва районларида илмий асосланган алмашлалб экинчи жорий этиш учун норматив база яратилди. Бунда хўжаликлар, район, областнинг ҳар бир раҳбарлари колхозлар ва совхозларнинг даромадлари ҳар қандай ҳолларда ҳам камаймаслиги, асосинча тобора кўпайиб бориши тўғрисида бош котириши ва бунга жавоб бериши керак.

Афсуски, бу масалага лоқайдлик билан қараётган раҳбарлар, шу жумладан, областлар раҳбарлари ҳам бори, улар негадир бу ҳусусда ташвишланмаётирлар, ўзгаларнинг ҳам-биндаги, деҳқоннинг ҳаминидаги пулларни чулғашини афзал қўрадилар. Жамоат секториди (колхозлар ва совхозлардаги) даромадларнинг камайишини ерлар яққа тартибдаги ёрдамчи хўжаликларга берилаётганлиги ва шунинг орасида шахсий томоқлардаги Махсулотларни бозорда сотётган кишиларнинг даромадлари кўпайганлиги билан изоҳланган оқибатга уринишлари бўлди. Бу ўртоқлар шунинг аниқлаш билан олишлари керакки, жамоат секториди даромадларини ўстириш — бу, уларнинг биринчи даражада вазифаси ва уни бошқа ҳар қандай масалалар ва уқасталар билан боғлаш ярамайди. Ҳар бир меҳнатчи ўз томоққа хўжалигида тер тўкиб қанаданги даромад олмасин, жамоат секторига бўлган қўйишини сира ҳам йўқотмаслиги керак. Бу принципал масала. Ҳоло меҳнат қилган киши ўз меҳнати учун ҳақини тўла олиши керак.

Республикада пахтанинг нархи масаласида ташвишланмаётган бирорта ҳам киши топилмади. Ҳамма нарса: машаққатли меҳнат учун адолатли ҳақ тўлаш ҳам, ана шу эканини етиштириш билан банд бўлган миллион-миллион кишиларнинг тирчичилиги ҳам, авваламбор қишлоқда социал соҳанинг ривожланиши ҳам, ерларнинг умумдорлигини сақлаб қолиш ва мелiorатив ҳолатини яхшилаш ҳам, пахтачилик соҳасига хизмат кўрсатиш билан боғлиқ бўлган корхоналарнинг мольянини ва иқтисодий аҳоли ҳам пахтанинг нархи билан боғлиқдир. Хуллас, бу муаммога дахлдор бўлмаган ҳеч бир соҳа йўқ.

Пахта нархини ошириш масаласи кўпдан бери етилган, пахтакорлар ва масалани энди-гина қўйганлари йўқ. Лекин шунинг оқи-

этироф этиш керакки, манфаатдор органлар бу муаммога жиддий ва илмий асосланган ҳолда ёндашган эмаслар. Нархларни қанчага ва нима учун қўйайтириш кераклиги масаласида ягона, пухта ўйлаб қўйилган тақлиф ҳозирга қадар ҳам йўқлиги шунинг изоҳланади. Қишлоқ хўжалиги махсулотлари нархи ва қишлоққа етказиб бериладиган адолатли нисбатни бузишнинг нархларнинг адолатли нисбатни бузишнинг қўлидан бўлиб келиши. Умуман қишлоқларнинг аҳоли мўлмай даражада пахта билан бир қаторда, бошқа кўпгина махсулотларнинг ҳам нархид нархи асосини равишда настигли билан изоҳланади.

Масалан, бизнинг шароитимизда картошканинг нархид нархи 23 тийин. Вазолонин, унинг ўртача таннархи 32 тийин. Полиэтилен махсулотлари (тарвуз) шунга мувофиқ равишда 6 ва 8 тийин, узумнинг 30 ва 32 тийин, макка-жўрориники 11 ва 13 тийин, помидорнинг нархид нархи эса атиги 18 тийин. Шунинг учун кўпгина қишлоқ хўжалик махсулотлари, шу жумладан, пилла, шол, галла, мева-сабзавот, чорвачилик махсулотлари қабилининг нархларини ислоҳ қилиш масаласи кўпдан бери етилган. Ва шу масалалар юзасидан зарур материаллар, ҳисоб-китоблар ва тақлифлар тайёрланди.

Бу масалани биринчи марта кўриб чиқиш уни ҳал этиш жуда катта маблағлар талаб этишини кўрсатди. Инсоф билан айтдиган бўлсак, мамлакатимизда бундай катта маблағлар ҳозирча етишмайди. Магбуотда ҳам бу ҳақда очиб-ойдин ёзилади. Қишлоққа етиштирилмаётган хом ашёга ва ундан олинган саноат махсулотига нисбатан нархид нархларини уйғунлаштириш ва бошқа кўпгина масалалар ҳал этилганга йўқ. Нархид нархларининг оширилиши бозордаги нарх-навога таъсир этишига йўқ қўйиб бўлмайди — аҳоли бундан зарар кўради.

Шу муносабат билан нархларини ислоҳ қилиш масаласини келгуси беш йиллик плани билан бирга 1991 йилда кўриб чиқиш ҳақида қарор қабул қилинди. Бу тушун мамлакат миқосида бўлади. Лекин пахтакор республикаларда ва аввало Ўзбекистонда юзага келган янчи аҳолини эътиборга олиб, мамлакатимиз раҳбарлари шу йилдан бошлаб ва 1990 йил учун пахтанинг ҳозирги нархларига қўшимча ҳақ бериш учун қўшимча маблағлар ва манбаларни қидириб топилши лозим кўрилади. Шу мақсадлар учун ажратилган маблағларнинг умумий суммаси бизнинг республикамиз бўйича шу давр учун 1 миллиард 200 миллион сўмни ташкил этади. Бу йил I ва II нав пахтага (ўрта толали навлар) 90 сўм, III навга — 60 сўм қўшимча ҳақ берилади. 1990 йилда I ва II навга 210 сўмдан, III навга — 120 сўмдан тўланади.

Умуман, республика бўйича қўшимча ҳақларнинг ҳисобига олганда, I тонал пахтанинг ўртача нархи бу йил 900 сўмни, келгуси йилда эса ҳисобот йилдаги 806 сўм ўрнига 1016 сўмни ташкил этади. Шунингдек, камроқ бўлсада, ингичка толали пахтанинг нархи ҳам ошади.

Шунинг яна бир бор оғоҳлантириб ўтмоқчиманки, қўшимча ҳақга маблағ ажратилди, нархлар ислоҳоти эса 1991 йилда бўлади. Бизда пахтанинг I тоналаси учун ўртача нархида 1500 сўмни ташкил этади, деб ишонинишга ҳамма асослар бор. Айна вақтда шунинг ҳам эсда тутиш керакки, пахтани реализация қилишдан олинмайдиган даромаднинг кўпайиши биринчи навбатда етиштирилмаётган пахта ҳо-силининг сифатини яхшилаш билан боғлиқдир. Об-ҳаво ноқулайликлари тўғрисида бу йилги пахта ҳосили ўтган йилдагига нисбатан ачака кеч этилаётганлиги вақидан бу айниқса муҳимдир.

— КПСС Марказий Комитети Пленуми келаси йили партиянинг XXVIII съездини ўтказиш тўғрисида қарор қабул қилди. Модомики, бугун биз қишлоқнинг вазифаларни тўғрисида гапиряётган эканмиш, бу соҳада нима ишлар қилиш лозим бўлади?

— Пленум партия съездини қақриш муди-датини яқинлаштириш тўғрисида қарор қабул қилди, у бундан кейинги олга томон ҳаракати-мизнинг аниқ программасини белгилаб бера-ди. Бинобарин, Ўзбекистонда республикамиз мамлакат коммунистлари съездини иқтисод-ий, маданий, социал соҳаларда қандай ютуқлар билан қўшиб олишига бирор киши ҳам бепарқ қарамаслиги керак. Бизларнинг ҳаммамизга, хусусан, раҳбарларга республика маҳаллий Советлари ва Олий Советига бўла-жак савойлар жиддий баҳо беради. Биз ўзи-мизнинг қатъий позициямизни белгилаб оли-шимиз керак, бу ишларни пухта амалга оши-риш учун жуда кам вақт қолди. Бизнинг кон-крет ишларимиз, кишилар тўғрисидаги кон-крет гамхўрлигимиз — бу сайловда кураш-ларда энг яхши ташвиқот ва тарбияотдир. Бу сафар ҳен ки билгон ваъдаларга ва гапдо-ликка учмайди. Бунинг ҳар бир киши эсда ту-тиши керак.

Ҳозирги вақтда ҳаммамизни ўйлантираёт-ган энг асосий масала — бу партия сафлари-ни мустаҳкамлаш, унинг ҳаётимизнинг ҳамма жаҳазаларини қайта қуришдаги роли ва обрў-сини ошириш тўғрисидаги масалалар. Биз шунинг эътироф этишимиз керакки, омманинг сиебатдонлиги ва онги тобора ўсиб бораётган ҳозирги вақтда, биз кўп ҳолларда бир хил фикрлаётган кишиларни, ўз мулоҳазаларини дадил ва очиб-ойдин билдираётган кишиларни

норасмийлар қаторига қўйяпмиз. Менинг фикримча, бу — масалага эски андоза билан бир қилида ва юзаси ёндашишдир. Бошқача айтганда, биз ҳамон эскича фикр қоритмоқда-миш. Ўзбекистон янги кунларнинг, аввало, та-лангли, ўсиб келаётган ешларнинг, адолат учун тараққиёт учун ҳақиқий курашчиларининг янги кунлари оқинга муҳтождир. Улар учун кишиларнинг, ўзлари яшаётган ўлка-нинг, республиканинг ва бутун мамлакатнинг манфаатлари ўзларнинг бени айрим гуруҳлар-нинг манфаатларидан устундир.

Ишончли қилишим, бу кишиларнинг инги-лиши ўз асоси билан партиямиз манфаатлари-га уйғундир, бинобарин, вазифалар ва пирова-д мақсадлар, яъни ҳақимиз фаровонлиги, келажак хусусиди мақсадлар бир экан, айнаи пайтда беҳуда ўзимизни бир-биримизга қара-ма-қарши қўйиб, муносабатларни шу тариқа аниқлаб, кучларимизни беҳуда сарфлаб юри-шим. Бундан аввало умумий ишмиз зарар кўради, ҳақимиз зарар кўради.

Энди бугунги вазифалар ҳақида бироз тўх-талоқчиман. Бу вазифалар том маъносини бил-дан шу заманда ҳал этилмоқда. Қишлоқ хўжа-лиги йили жуда оғир келди. Бу фақат пахтачи-лик учунгина оғир, деган гап эмас. Жала ва совуқ кунлар май ойига қадар давом этиб, жуда катта зарар келтирди. Дастлабки маълумотларга кўра, бой берилган мева ва узум 200 минг тонна, сабзавот ва полиз махсу-лотлари — 350 минг тонна, пахта — 200—250 минг тоннани ташкил этади. Пулга ча-қилганда бу қарийб 800 миллион сўм, демак-дир. Бизнинг деҳқонларимиз кечани-кеча де-май, ҳақларини ишбилармонлиги ва ҳақрамо-нона меҳнат тўғрисидаги ўзгаларни сақлаб қол-ди ва қайта тикланди. Шунга қарамай, кўза ривожланишдан бирмунча кейинда йирим-терим палласи ҳам бирмунча оғирга сурилди. Баъзи жойларда ҳамон ҳосил тў-лаш давр этмоқда.

Бу эрдан мен агротехниканинг ўзига хос хусусиятлари, дефоляциянинг муддатлари, юзага келган шароитда техниканинг шайлиги тўғрисида гапириб ўтирмайман. Зеро, мута-хассислар ва деҳқонлар ўз вазифаларини яхши билишади, ҳосил тақдирини учун масъулиятини яхши тушунишади. Фақат улар тўғрисида гамхўрлик қилиш, йирим-терим конвейерини аниқ ташкил этиш, унумли ишлаш ва ҳордиқ чиқариш учун энг яхши шароитлар яратиш керак. Терим конвейерда ижара муносабат-ларини, хўжалик ҳисобини чуқурлаштириш ва мустаҳкамлаш муҳимдир. Бу орада биз эски-ча иш тутишга ҳали барҳам берган эмас-миш. Лекин биз бунга қарши кескин кураша-миш, ишга мустақил ва яқойиб ёндашувини ҳар томоғимиз рағбатлантираимиз. Чунки деҳқон-ларимиз орасида қанчадан-қанча ташаббускор, меҳнатқани, оқилона фикр юритувчи кишилар бори! Мен бундай кишиларнинг кўпчилиги бил-манам, меҳнат бодидиға ҳақиқий ташаббус-корларни кўп кўраман. Айнаи шу кишилар йирим-терим палласида ҳам юксак масъулият ва меҳнатсеварлик намуналарини кўрсатиш-ларига, пировад натижага эриштишда ишбил-армонлик қилишларига, уларнинг бу ибратига бошқалар ҳам, албатта, эргашиниша ишо-наман.

Ҳосилни сақлаб қолиш керак. Бунда биз шаҳарликлар, студентлар, саноат корхоналари-нинг ишчилари онглилигига, уларнинг деҳқон-лар билан бирдамлик туйғусига умид боғлай-миш. Ва шундан, уларнинг бой қишлоқ бўлма-са, бой шаҳар ҳам ҳеч қачон бўлмайди, деган ҳақиқатни чуқур тушуниб етишларига ишо-намиш. Бу ишларнинг ҳаммаси мажбур қилин-масдан, ихтиёрий равишда, фақат иқтисодий манфаатдорлик асосида бўлиши керак, ал-батта.

Лекин йирим-терим палласи — қишлоқ хў-жалиги йилнинг яқунловчи босқичида жуда масъулиятли бўлса ҳам, ишнинг бир қисми, холос. Айнаи вақтда беш йилликнинг сўнги йили ҳосили учун замин яратилишимиз керак. Бу ўринда хўжалик ишлари босида таъсия-лар бериб ўтирмайман. Фақат шунинг ишонч билдириб айтмакчим, бу иш ҳам қишлоқда ўзини оқлаган хўжалик ҳисоби ва ижара усул-ларини ҳисобга олган ҳолда олиб борилади, иқтисодий жиҳатдан рағбатлантирилади. Пах-тага қўшимча ҳақ жорий этилиши билан бу-нинг учун реал имкониятлар яратилди.

Қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришининг бошқа тармоқлари олдига ҳам шундай вазифа-лар турбиди. Уларга биз совуқчилик бил-ан, инкинчи даражада иш деб қарамасли-гимиз керак. Озука, мева-сабзавот ва картош-кани, галлани ўриб-йиғиб олиш ва тайёрлашни, фермалар ва қўраларни чорва қишлоғига қоралашини ишончлига етказиш керак.

Ҳамма жойда партия комитетлари, совет ва хўжалик органлари, меҳнат коллективлари тартиб ва иқтисодини мустаҳкамлаш, барча қишлоқ хўжалиги ишларини ўз вақтида ўт-казиш йилини тутишлари лозим. Ишларни мум-кин қадар тезроқ қайта кўриб олиш, агро-саноат комплексининг кўпдан-кўп муаммолари-ни янада тезкорлик билан ва малакапирок ҳал этиш керак.

Ҳар бир киши ўз ўрнида ўзига топшири-ган ишни ҳалол ва виждонан бажариши зар-ур — бу партия бошлаб берган қайта қу-ришга, ямайтини янгилашга ўзини дахлдор деб билган ҳар бир кишининг жомажон иши-дир.

ХУШҲАБАР МУСОБАҚАДА ҒОЛИБ ЧИҚҚАНЛИКЛАРИ УЧУН

СССР Мудофаа министрлиги ҳамда Совет Армияси ва Ҳарбий-Денгиз Флоти Бош сийёсий бошқармаси КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг «Армияда ва армия ёшлари ёшларини СССР Куролли Кучларидиға ҳақиқий ҳарбий хизматга тайёрлаш ҳақида»ги қарорини бажариш ҳамда граждандарни ҳарбий хизматга қақриш босида иттифоқдош ва автоном республикалар, ўлка ва областлар ҳарбий комиссариатлари ўртасидиға социалистик муСОБАҚА ақуларини кўриб чиқишди.

Ешларни армия ва флотдаги хизматга тайёрлаш соҳасида эриштирилган ютуқлар Тошкент область партия комитети, область ижрония комитети, шаҳар ижрония комитети ва ЖКСМ область комитети, ҳарбий комиссариатлар, партия, совет кесаба союзи ва комсомол ташкилотлари, ДОСААФ комитетлари, корхоналар коллективлари томонидан олиб борилаётган улкан ташкилий ва сийёсий ишлар самарасидир. СССР Мудофаа министрлиги ҳамда Совет Армияси ва Ҳарбий Денгиз Флоти Бош сийёсий бошқармаси ёшларини СССР Куролли Кучларидиға хизмат қилишга тайёрлаш ишга доимий эътибор бериб келганлиги, ҳарбий комиссариатларга мунтазам ёрдам учун Тошкент область партия комитети, область ижрония комитети, шаҳар ижрония комитети ва область комсомол комитети номига миннатдорчилик хати йўлледи.

КИМ КЎП, САРА МАХСУЛОТ ЕТИШТИРДИ

ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ АГРОСАНОАТ КОМПЛЕКСИ ШАХСИЙ ТОМОРҚА ХЎЖАЛИГИ ВА БОҒДОРЧИЛИК — УЗУМЧИЛИК ИШРИКАТЛАРИ МЕХНАТҚАШЛАРИ ЕРЛАРИДА ЕТИШТИРИЛГАН ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК МАХСУЛОТЛАРИ КЎРИК-КОНКУРСИДА

СУРАТДА: кўрик-конкурс залида.

А. ЗУФАРОВ сурати.

ОДАМНИНГ эрки ўзанда бўл-са, унга мустиқлик берилса, ишонилса ақойиб ишларга қодир эканлиги, маҳорати, қобилиятини намоён этиши тур-ган гап. Ўзбекистон халқ хў-жалиги ютуқлари кўргазмаси-ге бориб кўрик-конкурс залла-рини айланиб деҳқонлар ва боғбонлар, соҳибкорлар билан мулоқотда бўлар эканмиш, бениқтиёр ана шу фикрларни дилдан ўтказдик. Ҳар ер — ҳар ўрда эваз идишлар, те-релкелар, вазаларга узум, ол-ма, олқўри, нош ва бошқа но-нелиматлар чиройли қилиб те-риб қўйилди. Қовун-тарвуз махсулотлари ҳам келтирилди. Сабзавот, картошка саресини шу ерда кўрдик.

— Мана бу қора томфидан тотиб кўринг, — деб тақлиф қилиб қолди шу пайт кекса боғбон. У қўлида тахминан 1,5-2 килограмм келадиган узум бошини кўтариб турарди. У Калинин районидиға Калинин номили колхоздан бўлиб исми Наби, фамилияси Жали-лов, меҳнат ветерани. Сувбат-лашиб билиб олдик. 13 сотих ер участкаси бор экан. Асосан узумзор, Бундан ташқари кўптеб миқдорда сабзавот етиштирилади. Шу колхознинг машҳур боғбон марҳум Ҳамид Каримовнинг ўғли Ҳамидулла Каримов ҳам ўз томо-рқасида етиштирилган саркип маваларни олиб келди. Кў-риб ҳаясангиз келади, балли дейсиз боғбонларнинг маҳора-тига.

Биз ўша кунини областнинг бошқа кўпгина районлардан келган даваскор боғбонлар, уста сабзавоткорлар, боғдор-чилик, узумчилик ишчилари деҳқонларининг иши билан ҳам танидик. Уларнинг им-кониятлари, эътирозлари, та-лаб-эҳтиёжлари билан қизик-дик.

Халқимизнинг қўлига кел-масдан, картошкани ташқари чор-вачилик махсулотлари ҳам ети-штирилади. Уларда 178 минг корамол, 208 минг қўй-эчки, 5 мингдан ортиқ чўча, 1,5 миллионга яқин парранда бо-қилмоқда. Утган йили томо-рқа хўжаликларининг эгалари 35 минг тонна гўшт, 200 минг тон-надан ортиқ сут, 169 миллион донга туҳум, 5 минг тонна дон, 10 минг тоннадан ортиқ қар-тошка, 150 минг тонна саба-завот етиштиришди. Бошқача қилиб айтганда, томо-рқа хў-жаликлари эгалари областде тайёрланадиган озиқ-овқат махсулотларининг яқни ҳамми-га нисбатан тўртдан бир қис-мини етиштириб берилади. Улар ердан гойта самарадор-лик билан фойдаланаётганли-лари тўғрисида ана шундай юко-ри натижага эришмоқдалар. Масалан, Галаба районидиға Ҳамза номили колхоздан Д. У. Вязатовни олайлик. У ўз то-мо-рқасида 0,15 гектар майдон-да бу йил 1,2 тонна гўшт ва 35 тонна сабзавот етиштирди. Бундай уста ишкорлардан ҳар бир районда бор. Тошкент районидиға «Ленин йўли» кол-хозидан С. Шариповлар оила-

си 0,13 гектар ер ҳисобига 3,2 тонна гўшт, 4,2 тонна сут, 1,4 тонна сабзавот ва 0,17 тонна мева етиштиришга муваффақ бўлди.

Оқдариш районидиға Ворошилов номили совхоздан Қ. Фодуров, Янгийўл районидиға Х. Турсунқолов номили колхоз-курсада Ғ. Камолитдинов ва бош-қа ўртоқлар ҳам кўрик-кон-курсда ўз меҳнатларининг ақойиб самара берганлигини намоён этидилар.

Булардан кўриниб турибди-ки, колхозчилар, совхоз ишчи-лари томо-рқа участкалари, боғдорчилик ишчилари ер-ларидан Озиқ-овқат програм-масининг бажарилишиде оқи-лона фойдаланишни таъмин-лаш учун зарур тадбирларни амалга ошириш керак. Афсус-ки, озиқ-овқат ресурсларини тўлдирибдиға ёрдам берадиган бу имкониятдан ҳамма ерда ҳам тўла фойдаланилмапти. Партия ва ҳукуматимизнинг то-мо-рқа ерларини кенгайтириш тўғрисидаги қарори сусткаш-лик билан бажарилмоқда. Бу сусткашликка барҳам бериш керак. Кўрик-конкурсда ана шу масала ҳам кўндаланг қилиб қўйилди.

Область агросаноат комите-ти, агросаноат комплекс хо-диллари кесаба союзлари об-ласт комитетлари, «Тошкент ҳақиқати» ва «Ташкентская правда» газеталари томонидан тайинланган кўрик-конкурс-да ўша кунини 70 дан ортиқ то-мо-рқа хўжалигининг эгалари ва бир қатор боғдорчилик, узумчилик ишчилари қатна-шдилар. Фотиблар зукюлики ва талабчанлик билан аниқ-ланди. Уларга чет элга ва СССР бўйлаб ҳамда Ўзбеки-стон бўйлаб саёхат қилишлари учун йўлланмалар, фахрий ёр-ликлар, пул мунофотлари бе-рилди. «Тошкент ҳақиқати» ва «Ташкентская правда» га-зеталарига бепул обшва қилинди-лар. Конкурс қатнашчиларда катта таассурот қолдирди.

Н. РИХСИБ.

• АХЛОҚ МАВЗУИДА

ЕТТИ ҚЎШНИ ОТА-ОНАЛИК ҚИЛСИН

Хизмат юзасидан кексалар билан тез-тез суҳбатлашиб тураман. Уларнинг айтишларига қараганда илгари бир бола етти қўшни ота-она экан. Бунинг маъну-ини тушуниш киши эмас. Бир оила-нинг фарзандини бошқалар ҳам назорат қилишган. Нотўғри қадам босганини сезишса, тартибга қақришган, йўлга со-лишган. Ҳозир-чи? Йўқ, бундай эмас. Негадир одамлар лоқайд бўлиб қолди. Енгиналариди содир бўлаётган нохуш-ликларда бепарволик билан қарашади. Оқибатда бола жиноят йўлига кириб бўлгандан кейингина ўзгаларча «ачиниш-ган» бўлишади. Мен бу фикрми билан ўз бурчимизни бошқаларга юклаш нияти-да эмасман. Аммо кўз илгамас майдон-ларда қулоч ёган кварталлардаги барча воқеалардан хабардор бўлиш санокли инспекторларга мушкул эканининг таъ-кидламоқчиман. Шунга қарамадан ке-нингини янги йил мобайнида районда ба-логатга етмаган болалар билан ишлашга этибория ача қуяйтирдик. Уй-жой идоралари қошида фарбия бўйича ве-теринар кенгашлари тақриб қўрматқода, мактаблар педагоглари билан ҳамкорли-гимиз орди. Тарбияси қийин болалар-нинг ота-оналари билан мунтазам учра-шувлар йўлга қўйилди. Бу тадбирлар

бирмунча дуруст самаралар берди. Лекин аҳвол хотиржам юрадиган даражада эмас.

Инспекциямиз ҳисобида турадиган 408 нафар боланинг орасида безорилик йўли-га кирган, уйини ташлаб чиқиб кетган, ота-онасидан безган, ўғриллик қўл ур-ган, эгри йўлга кирганлар ҳам бор. Уларнинг маънавий оламини ўзгартириш осонликча қўлга киритилмайди. Бундай болалар «катта безорилар» таъсирига тез берилувчан бўладилар. Натижада жиноятга кўл урадилар. «Комфорт» ко-оперативининг йиғувчиси Андрей Пегасов худди шундайлардан бири бўлиб чиқди. У ўзидан катта ёшдаги Константин Или-анининг таъсирига берилди. Тошкент то-пография техникуминдан кинообъектив, радиоаппаратура ўрилатганида қўлга тушди. Киёров район халқ суди уларга муносив жазо белгилади. Юнусовоб ма-салидаги 64-кечки мактаб талабаси Юрий Кузнецов ҳам ўғриллик устида қўлга олинди. Буларнинг қишқилари билан суҳбатлашганимизда улар болаларнинг хатти-ҳаракатларини сезсалар ҳам эъти-бор бермаганликларини тан олдилар. Жамоатчиликнинг бундай муносабати ёшлар тарбиясини қийинлаштиради, ло-қайдик тўғрисида турли кўнгилсизликлар келиб чиқаради.

Шунинг учун мен газета орқали жамо-атчиликка мурожаат қилиб аниқлар, қўш-ни боласини ҳам ўз болангиздек кўринг, ота-болаларимиз айтгандай бир болага етти қўшни ота-оналик қилверсин, де-ган нақдга амал қилайлик, демоқчиман.

Яқинда ичкиликка мукнасандан кетган Галина Киктева оналик ҳуқуқидан маҳ-рум қилинди. Унинг бир фарзанди эрида қолдирилди. Бир йилги қизчасини эса давлат ўз ҳимоясига олди. Агар бағри-тош онадин кирдиқорларини бизга одам-лар маълум қилишмаганида кўзлари жон-дирарган. Норасидлар ҳаёти жузюматга бўлиши ҳам ҳеч гап эмас эди. Балогатга етмаганлар билан ишлаш шунинг кўрса-тмоқдаки, қўшнча ё отаси, ё онаси йўқ оилалардаги болалар ақсарият ҳолларда бетартибликка руку қўйилмоқдалар. Кат-талар билан суҳбатлашганимизда улар «мен ҳали ёшман-ку, яшаб қолшим ке-ран» деб жавоб бермоқдалар. Янаш тар-тирнинг хушқў манзараларини бемалол боланинг кўз ўнгига амалга ошириш, тез-тез жазмаларини алмаштириб туриш ўсиб келаётган юлдага ўзгача таъсир кўрсатади. Бола ўйдан беазади. Ўзига хилват хоналардан жой излайди. Шу та-риқа ёмон йўлга кириб кетади.

МИЛЛАТЛАРАРО МУНОСАБАТЛАР ЯНГИ БОСКИЧДА

КПСС Марказий Комитетининг сентябрь (1989 йил) Пленуми совет Федерациясини мустақамлаш, миллатлараро муносабатларни такомиллаштиришда сўзга асосланган янги бошқача бўлиб, дейиш мумкин. Унда бу соҳадаги муаммо чўқур таҳлил этилди, камчилик ва салбий ҳолатлар очиб ташланди. Мамлакатимиз халқлари дўстлигини мустақамлаш йўллари белгилаб олинди.

Куйбешев район партия комитети партия Марказий Комитетининг сентябрь Пленуми маълум қилган КПССнинг ҳаракат дастурига бағишланган илмий-амалий конференциясида шу ҳақда атрафчилик гап борди. Партия ҳодимлари, идеологик активлари, олимлар иштирок этган ушбу конференция КПСС миллий сиёсати асосий йўналишларини кенг тарғиб қилиш мақсадига хизмат қилди.

Қуйда илмий-амалий конференцияда кўтарилган масалалар байъ этилган.

Кучли иттифоқ — кучли республикалар

М. АБДУСАЛИМОВ, иқтисод фанлари доктори, профессор:

— Миллий масала бўйича КПССнинг ҳаракат дастурида федерал муносабатларга ленинча ёндашилгани диққатга сазовордир. Хусусан ҳар бир иттифоқдош республиканинг мустақиллиги таъминланган, федерал иттифоқни мустақамлаш эва, раҳбарликнинг маъмуриятчилик-бўйруқчилик усули асосига эмас, миллий республикаларнинг ССР Иттифоқини ривожлантиришдан иқтисодий ва сиёсий манфаатдор бўлишлари асосига қўрилган кўрсатилган.

Совет Федерациясини шу таҳлилда тушуниш негизда кучли иттифоқсиз кучли республикалар, кучли республикаларсиз кучли иттифоқ бўлмайди деган гоя ётади. Бу аввал таъкид қилинган кучли марказ — кучли республикалар ширидан анча устундир.

Шу билан биргаликда иттифоқдош республикаларнинг мустақиллиги муқабил бўлиши мумкин эмаслигини таъкидлаш керак. Чунки республика федерация таркибига кирар экан, демак у биргина муайян ҳуқуқларга эга бўлиб қолмайди, албатта, у бошқа республикалар ва иттифоқ олдига мажбуриятлар ҳам эгадир.

Бу муносабатларнинг сиёсий, ҳуқуқий ва иқтисодий томонлари бор. Шунинг алоҳида таъкидлаш ўринлики. Иттифоқ — республика муносабатларининг иқтисодий соҳасида жуда кўп муаммолар тўпланиб қолган. Ўзбекистон, агар ҳамма нарсани ўз номи билан атайдиган бўлса, аслида иттифоқ министриликлари ва идораларнинг хом ашё базасига айланиб қолган. Буни республикалар олдига чиқиб қўйиладиган мақсулотларнинг 65 фоизини хом ашё ёки оралиқ мақсулотлар эканлиги ҳам кўрсатиб турибди. Ўзбекистон четдан оладиган мақсулотнинг 65 фоиз ва ундан ҳам кўпроғича бўлган қисmini тайёр мақсулотлар ташкил қилади.

Халқ ҳўжалигимиздаги номувовазлик асосига қишлоқ ҳўжалигида янқол кўзга ташланади. Экин айтиш керакки пахта етиштириш учун аярдиган сугорилардан маълумларнинг 90 фоизигачаси умумий-иттифоқ, шу жумладан экспорт мақсадларига хизмат қилади. Пахта етиштириш билан қарийб 1 миллион дехқон машғул, бунинг учун 35 куб километр сув сарфланади. Биз социалистик ҳамдўстлик мамлакатларига пахта толаси билан бирга 12-13 куб километр сув ҳам «экспорт» қиламиз. Бу ҳикдорин тўлароқ тасаввур қилиш учун шунини айтиш керакки, Сибирь дарёлари Ўрта Осиёга буриб юборилганда бу ерларга 8 куб километр сув келган бўларди.

Иқтисодий ва ижтимоий муносабатлар муштараклиги

Ш. СУЛАЙМОНОВ, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясини иқтисод институтининг илмий ҳодими:

— Республикада миллий даромадининг, айниқса аҳоли жон бошига тўғри келадиган даромадининг ўсиши суруятлари жуда пастлиги маълум. Механизмлар даромадининг асосини, ташкил этилган иш ҳақи ҳам мамлакат бўйича ўртача кўрсаткичининг 82,3 фоизига тенг.

Нега шундай, Ўзбекистон мамлакат ягона халқ ҳўжалиги комплексини фаол қўллашди. Ишлаб чиқариш ҳажми бўйича Иттифоқда бешинчи ўринни эгаллайди.

Иқтисодий ва ижтимоий муносабатлар муштараклиги

Ш. СУЛАЙМОНОВ, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясини иқтисод институтининг илмий ҳодими:

— Республикада миллий даромадининг, айниқса аҳоли жон бошига тўғри келадиган даромадининг ўсиши суруятлари жуда пастлиги маълум. Механизмлар даромадининг асосини, ташкил этилган иш ҳақи ҳам мамлакат бўйича ўртача кўрсаткичининг 82,3 фоизига тенг.

Нега шундай, Ўзбекистон мамлакат ягона халқ ҳўжалиги комплексини фаол қўллашди. Ишлаб чиқариш ҳажми бўйича Иттифоқда бешинчи ўринни эгаллайди.

типовой биноларда жойлашган ҳисобга олinsa бу муаммонинг куллари янқол кўзга ташланади.

Иттифоқ министрликлари ва идораларнинг маҳаллий шариот билан ҳўсбадлашмасликлари уй-жой тақсимоти ҳам салбий таъсир кўрсатиб келди. Баъзи «нуфузли» ташкилотлар ва корхоналар уй-жой қўрилиши учун маблағ ажратмасдан туриб, маҳаллий ҳўминият органлари томонидан қўрилган квартираларни ола берардилар. Натияжада шу ерда ишлаб, узоқ йиллардан бери уй-жой олиш учун навбат кўтиб турганлар четда қолиб, бошқа ёқдан ишла тақил қилинган квартиралар бўлиб қолардилар.

Бу муаммоларнинг ҳаммаси миллатлараро муносабатларга таъсир кўрсатмай қолмасди, албатта. Миллий масала «соф» ҳолда бўлмайди, у иқтисодий, ижтимоий, сиёсий муаммолар билан чамбарчас бirlaшиб кетган. Демак, бу муаммоларни ҳал этиш миллатлараро муносабатларни соғломлаштиришнинг ҳам реал йўлидир.

Ҳар бир ўқитувчининг бурчи

О. ХУЖАЕВ, Куйбешев район халқ таълими бўлими ҳузуридаги миллатлараро муносабатлар комиссияси раиси:

— Тарбия ва таълим — инсоннинг шакллантириш жараёнининг икки таркибий қисмидир. Бу жараён болаликдан бошланади. Мақтаб олдига ёш авлодда инсоннинг ижтимоий муносабатини, ўзини тутишини ва амалий фаолиятини белгилайдиган ҳаётий идеаллари, эътиқод, ахлоқий нормаларни шакллантириш вазифаси қўйилган. Ешларда ўз Ватанига муҳаббат, бошқа халқларга ҳўрмат билан муносабатда бўлиш, байналмилалчилик ҳислатларини тарбиялаш ана шу вазифаларнинг асосийларидан биридир. Бу ҳар бир ўқитувчининг бурчи деса бўлади.

Мен 40 йилдан бери мақтабда ишлайман. 20 га яқин миллий вакиллар ўқидиган билим даргоҳимизда ҳалигача уларнинг бир-бирларига ҳўрматсизлик қилганларини эслаш олмаيمان.

Аммо бу мақтабда миллатлараро муносабатларда бир-бир муаммо йўқ, деган маъно бермайди. Кейинги вақтда тил ва бошқа масалалар турли тушуновчиликлар пайдо бўлган. Уштан йил кўпгина ота-оналарнинг тақлифлари инобат олиниб ўқув-ишлаб чиқариш комбинаида дарсларни ўзбек тилида олиб бориш мақсада мувофиқ деб топилган эди. Бироқ, бу ерда ҳалигача ҳамма машғуллар фақат рус тилида ўтказилган. Район халқ таълими бўлиминдан турли жамоат ташкилотлари, нуфузли анжуманларга вакил саялашда миллатлар состави етарлича эътиборга олинмади. Райондаги ўзбек тили ўқитувчиларига кўрсатилмаган методик ёрдам ҳам талаб даражасида эмас.

Лекни ишга астойдил қиршилса, кўп нарсани ҳал қилиш мумкин. Мен, масалан, дарслар рус тилида олиб бориладиган мақтабларда ўзбек тилини ўрганишга муносабат тўдан ўзгарганлиги мамнун қилмоқда. Авваллар рус мақтабларига ўзбек тили ўқитувчиларини топши жийдий муаммо эди. Ўқитувчилар ўқувчилар бу фанга менсимасдан қарашларини яқин билишди. Ҳозир эса вазият тамоман ўзгариб. Ўзбек тилини ўқитиш тақомиллаштириш мақсадида лингвистик кабинетлари ташкил этилмоқда. Программада бу фан соатлари кўпайтирилади. Райондаги иккита мақтабда эски ўзбек ёзувини ўқитиш йўлга қўйилди.

Илмий-амалий конференцияда сўзга чиққанлар миллий масала юзасидан КПСС ҳаракат дастурини турли томонлар тўғрисида ўз фикр ва мулоҳазаларини билдирдилар. Эндиги вазифа конференцияда биргаликда ишлаб чиқилган тасвирларни тезроқ амалий ишларда қўллаш, халқлар ўртасидаги дўстлигини мустақамлаш учун қатъий кураш олиб боришдан иборат.

А. НОСИРОВА, «Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

4-қурилдаги 19-бўғимдаги бригада аъзолари қармаси қурувчилари Юнусов мажлиснинг 19-қаватда қуриладиган иш турар-жой биноларининг умумий қўрилиши; муҳир пайвайдоччи Юрий Великов иш пайтида.

Суратчи: Т. КАРИМОВ.

КПССнинг ҳаракат дастурига бағишланган илмий-амалий конференциясидан

Маънавий бирлик

Музаффар ОРТИҚОВ, Тошкент олий партия мактабнинг ўқитувчиси, фалсафа фанлари номзоди:

— Халқлар дўстлигини мустақамлашда байналмилал тарбияда мамлакатимиз миллат ва элатларнинг маънавий бирлиги жуда катта аҳамиятга эгадир. Шунинг учун ҳам маънавий демократлаштириш ва интернационаллаштириш пировард натижада миллий республикалар иттифоқини ва халқлар дўстлигини мустақамлаш маинфаатларига хизмат қилади. КПССнинг ҳаракат дастурида бу масалага катта эътибор берилиши бежиз эмас.

СССР Халқ депутатларининг 1 сьезида бошқа миллатларга нисбатан ҳўрматсизлик билан муносабатда бўлиш байналмилал тарбиянинг энг катта камчиликларидан бири эканлиги алоҳида таъкидланди. Бу нуқсонларни бартараф этишда байналмилал тадбирларнинг таътибори, даврга мос руҳда ўтказиш муҳим роль ўйнайди. Ҳозирги вақтда Тошкентда, бошқа шаҳар ва районларда ташкил этилаётган байналмилал маданий марказлар миллатлараро муносабатларни соғломлаштириш мақсадларига хизмат қилиш шубҳасиздир.

В. И. Ленин миллий масалада гоят эътиётли ва эътиборли бўлиш зарурлигини қайта-қайта уқтирган эди. Айниқса миллий ҳис-туйғуларга нисбатан алоҳида эҳтиёткорлик билан ёндашиш лозим. Халқлар дўстлиги ҳис-туйғуларини миллий ҳис-туйғуларини инкор этмайди, миллий ҳис-туйғуларини, умуман миллий ўз-ўзининг ағлашининг ўсиши қўнишни қараёндир. Лекни бунда миллий манманлиққа, чекланишга, рақибликка асло йўл қўйиб бўлмайди.

Байналмилал тарбияга партиявий раҳбарлик

Д. ПАК, ТИИМСХ партия комитети секретарининг ўринбосари:

— Студент ёшлари байналмилал руҳда тарбиялаш энг аввало уларда коммунистик дунёқараш ва мустақим эътиқодни шакллантириш талаб этилади. Бу тарбия жараёнида олий ўқув юрти партия ташкилотига йилги-қизларга маъмурият таъсир кўрсатишининг ҳамма воситаларидан моҳирона фойдалана билиши, бу иш билан шўғулланганидан барча жамоатчилик уюшмалари куч-гайратини бirlaштириш ва мувофиқлаштириб туриши лозим.

Институтимиз студентларнинг асарияти қишлоқ ёшлари эканлигини ҳисобга олган ҳолда партком байналмилал тарбияга конкрет ёндашиш чораларини кўрмоқда. Биз уларнинг маданий, эстетик савияларини оширишга алоҳида эътибор берамиз.

Ҳозирги пайтда партия комитетида байналмилал тарбия бўйича алоҳида секция ташкил этилган. Студент-ёшлари байналмилал руҳда тарбиялаш бўйича йиллик комплекс план ҳам тусилган. Секция чех партия ташкилотлари ва партия гуруҳлари, комсомол ва касабасоюз ташкилотлари, маъмуриятнинг йилги-қизларини халқлар ўртасидаги дўстликни мустақамлаш, социалистик Ватанга меҳр-муҳаббат руҳида тарбиялаш соҳасидаги фаолиятларини мувофиқлаштириб бормоқда.

Аммо ҳали бу куч-гайратлар кўзланган самарани беришга деийшга эрта. Шу пайтгача жамоат ташкилотлари ҳар бир студент билан яқинлаша қўйишга етарли куч-гайрат беришга лозим.

Илмий-амалий конференцияда сўзга чиққанлар миллий масала юзасидан КПСС ҳаракат дастурини турли томонлар тўғрисида ўз фикр ва мулоҳазаларини билдирдилар. Эндиги вазифа конференцияда биргаликда ишлаб чиқилган тасвирларни тезроқ амалий ишларда қўллаш, халқлар ўртасидаги дўстлигини мустақамлаш учун қатъий кураш олиб боришдан иборат.

А. НОСИРОВА, «Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

Илмий-амалий конференцияда сўзга чиққанлар

А. НОСИРОВА, «Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

Илмий-амалий конференцияда сўзга чиққанлар миллий масала юзасидан КПСС ҳаракат дастурини турли томонлар тўғрисида ўз фикр ва мулоҳазаларини билдирдилар. Эндиги вазифа конференцияда биргаликда ишлаб чиқилган тасвирларни тезроқ амалий ишларда қўллаш, халқлар ўртасидаги дўстлигини мустақамлаш учун қатъий кураш олиб боришдан иборат.

Илмий-амалий конференцияда сўзга чиққанлар миллий масала юзасидан КПСС ҳаракат дастурини турли томонлар тўғрисида ўз фикр ва мулоҳазаларини билдирдилар. Эндиги вазифа конференцияда биргаликда ишлаб чиқилган тасвирларни тезроқ амалий ишларда қўллаш, халқлар ўртасидаги дўстлигини мустақамлаш учун қатъий кураш олиб боришдан иборат.

Илмий-амалий конференцияда сўзга чиққанлар миллий масала юзасидан КПСС ҳаракат дастурини турли томонлар тўғрисида ўз фикр ва мулоҳазаларини билдирдилар. Эндиги вазифа конференцияда биргаликда ишлаб чиқилган тасвирларни тезроқ амалий ишларда қўллаш, халқлар ўртасидаги дўстлигини мустақамлаш учун қатъий кураш олиб боришдан иборат.

Илмий-амалий конференцияда сўзга чиққанлар миллий масала юзасидан КПСС ҳаракат дастурини турли томонлар тўғрисида ўз фикр ва мулоҳазаларини билдирдилар. Эндиги вазифа конференцияда биргаликда ишлаб чиқилган тасвирларни тезроқ амалий ишларда қўллаш, халқлар ўртасидаги дўстлигини мустақамлаш учун қатъий кураш олиб боришдан иборат.

Икки пиния ишга тушди

«Прогресс» илмий-ишлаб чиқариш бirlaшмаси Ўзбекистон ССР Мелioresация ва сув ҳўжалиги давлат комитетидан 35 мингга детални руҳлаб бериш буюртмасини олдилар. Бу ерда экология зарар етказмаган ҳолда қўйлаб металл буюмларини руҳлаб, хромлаш имконини берувчи иккита гальваник линия ишга туширилди. Шу тариқа ишлаб бериладиган арматуралар жойлаштирилган бетон панеллар Спкитани тиклаётган қурувчилар учун Арманистонга жўнатилмоқда.

Чунки нотиж район Совети ижроия комитети раисининг ўринбосари Г. Шербаков ўзига топширилган соҳани эрлай олмаётганлиги, ҳамма план ва ишлаб бериб бўлмаётганлигини кенгтер фактор билан исботлаб, унинг ўз лавозимида қолиш-қолмаслиги масаласини шу сессиянинг ўзида ҳал этиш тақлифини ўртага ташлади.

Шундан сўнг Г. Шербаковдан минбарга чиқиб ҳисобот беришни талаб қилинди. Аммо у кўриш соҳасидаги қолоқликларнинг сабабларини тушунириш, уни тўзатиш йўл-ўйриқларини баъдан етиши, айниқса бундан бундай фойдасиз тегишли айтиш ўрнига доқлада таъкидланган камчилик ва нуқсонларни яна такоррлади. Шунга қарамай, депутатлар унинг муовин сифатидаги фаолияти лозим даражада қатъий баҳо бермадилар. Ақсича, бу масалада сўз олиб минбарга чиққанлар уни ҳўмон қилдилар.

Қурилишнинг аҳоли учун Г. Шербаковнинг сўз фозиз айбдор қилиш ноўрин бўлса керак, — деди Илчи номли паррандачилик ишлаб чиқариш бirlaшмаси бош директори Т. Ортиқов. — Ҳеч

буларга алоҳида эътибор бермайди, бунинг учун ишчи комиссияси тузилиб, унинг расилнига ҳўрматли академикимиз Эркин Юсупов бош бўлиблар деб эшитилганда ва газеталар ўқиганда жуда хурсанд бўлган эдик. Бироқ қувончимиз узоққа бормадим. Газетада эълон қилган Тиллар тўғрисидаги қўнон лойиҳаси билан танишган ҳар бир иншининг ҳафсаласи пир бўлди. Чунки унда ўзбек тилидан қўра рус тилига кўпроқ имтиёзлар берилиши кўзга кўрилган. Ҳар бир моддада деярли ўзбек тили билан ёзма-ён «рус тилида» сўзлари такоррланди.

Бугунги кунда партиямиз қайта қуриш, ошқоралик ва демократия /принципларини олма сўраётган экан, Ўзбекистонда ўзбек тили давлат тили бўлмоғи лозим. «Биз кун туш ичган жойга кирди кун салом» деганларидек, республикада истиқомат қилувчи бошқа миллат вакиллари ҳам ўзбек тилини билмоғи шарт. Менга шунини алам қилдики, ўз еримида ўз она тилимига давлат тили мақоми бериш учун қандайдан-қандай тўсиқлар, қанчалар дуч келаямиз.

Мен оддий бир колхозчи сифатида ўзбек тилининг оғидан қалиб йиғитишга ҳаракат қилмасдан, балки уни асраб-авайлаш ва келгуси алоқларга етказиш учун адолат юзасидан иш тутиш тарафдориман.

Н. РИХСНОВ, колхозчи, Тошкент райони.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Тиллар тўғрисидаги қўнон лойиҳаси муҳокамада

АВЛОДЛАРГА ЕТКАЗАЙЛИК

Бундан икки-уч ой аввал ўзбек тилига давлат тили мақоми берилади, бунинг учун ишчи комиссияси тузилиб, унинг расилнига ҳўрматли академикимиз Эркин Юсупов бош бўлиблар деб эшитилганда ва газеталар ўқиганда жуда хурсанд бўлган эдик. Бироқ қувончимиз узоққа бормадим. Газетада эълон қилган Тиллар тўғрисидаги қўнон лойиҳаси билан танишган ҳар бир иншининг ҳафсаласи пир бўлди. Чунки унда ўзбек тилидан қўра рус тилига кўпроқ имтиёзлар берилиши кўзга кўрилган. Ҳар бир моддада деярли ўзбек тили билан ёзма-ён «рус тилида» сўзлари такоррланди.

Бугунги кунда партиямиз қайта қуриш, ошқоралик ва демократия /принципларини олма сўраётган экан, Ўзбекистонда ўзбек тили давлат тили бўлмоғи лозим. «Биз кун туш ичган жойга кирди кун салом» деганларидек, республикада истиқомат қилувчи бошқа миллат вакиллари ҳам ўзбек тилини билмоғи шарт. Менга шунини алам қилдики, ўз еримида ўз она тилимига давлат тили мақоми бериш учун қандайдан-қандай тўсиқлар, қанчалар дуч келаямиз.

Мен оддий бир колхозчи сифатида ўзбек тилининг оғидан қалиб йиғитишга ҳаракат қилмасдан, балки уни асраб-авайлаш ва келгуси алоқларга етказиш учун адолат юзасидан иш тутиш тарафдориман.

Н. РИХСНОВ, колхозчи, Тошкент райони.

ЭСТЕТИК МУОЛАЖА

МАЪЛУМКИ инсон саломатлиги, иш қўбилигининг сақланиши ва қайта тикланишига уни ўраб турган ташқи муҳит ҳам муҳимроқ таъсир этади. Она табиятнинг кўркам қуноғиде азия тоғларининг бергидан сизиб чиқётган булоқлар зилол сувининг шилдираб оқини, бөгубор фьрузабхат осмонини қалбларга соқиллик бахшида этиши барчага маълум. Афсуски, кундалик ҳаёт тарзини ва ташвишларимиз бизнинг унинг аёш шифобахш таъсир кучидан йироқлаштириб қўйган. Лекни иш жойларимизда ташқи муҳитнинг шу кайи жиойий таъсирини таъминлаш мумкинми! Бу масалани таъминчилар, мусаваирлар, физикологлар ишлаб чиқариш бirlaшмаси ўзари камкорликда халқ қишлоқлари кереклигини ҳамма ҳам билмаса керак.

Ҳа, сизнинг руҳий ҳолатингиз, у билан боғлиқ бўлган иш қўбилигингиз, колворса саломатлигингизга ҳам коллективдаги ўзари муносабатларинга эмас, иш жойингиздаги шариот, ҳаёт ан-атрофингиздаги ранглар ҳам таъсир этади. Уларнинг бари бир сўз билан айтганда эстетик муолажа дейиш мумкин. Албатта улар ҳал қилувчи омил бўла олмайдилар. Шунга қарамай унинг нун-қондаларига барча ишлаб чиқариш корхоналарида ҳам амал қилинаётган.

Бу борада Тошкент тўқимачилик комбинати, «Маликанин» трест ва Тошкент бадиий буюмлар ишлаб чиқариш бirlaшмасида маълум даражада таъбирларга амал қилинган. Жумладан, чехлар деворининг юқори қисми оқланган, пастки қисми 1,5 метр баландликда очик рангга ва шифтлар оқ рангга эрли бўйқча бўлган. Дастгоҳлар, асбоб-ускуналар эса оч яшил рангга. Атрафдаги бошқа воситалар ҳаво рангга. Улар ҳам жиқозлардан алоҳида ажратиб турибди.

Лекни вазият ҳамма ерда ҳам шундай эмас. Мисол тариқсиде Тошкентдаги пойабзал ва мебель корхоналарини олайлик. Цехлардаги дастгоҳларнинг ҳаммаси бир хил — қора рангга бўлган. Уларни бirlaшмадан ажратиб қўйин. Бу ўз навбатида ишлаб чиқариш жараёнини бirlaшма оғирлаштиради. Жойларда эса ҳатто дам олиш учун ажратилмаган махсус хоналарни жиқозлаш, бе-сизташда ҳам эстетик таъбирларга амал қилинаётган. Умуман олганда яна шу омиллар билан боғлиқ бўлган барча масалаларни юқорида қайд этилган мувоҳассилар билан бirlaшмада хал қилиш мақсадага мувофиқдир.

У. МИРЗАЕВА, А. НУСИРОВА, санитари, гигиена ва касб касаликларини илмий-тадиқикот институти ходими.

Маҳаллий Советларнинг навбатдан ташқари сессиялари

МАҚСАДГА кўчиб, гапни «Сессия қандай ўтди?» деган саволдан бошлаш ўринли қўрилади. Негаки, бу сафар навбатдан ташқари сессияларнинг натижаларига катта умид боғланган. Территориядаги иқтисодий ва социал вазиятни тўла аниқлаб, уни тўғри баҳолаш, ҳўсала қарар чиқариш ва шунга қарамай режалар тузиш керак. Шу эҳтиёт билан ёндашилган бўлса, юқорида қайд этилган «Сессия яқин ўтмади» деган янвоб қилиш мумкин. Бироқ бунинг таъсиротларига берилаётган аввал ижрокомнинг ҳисоботи кўп жиҳатдан муқамал тайёрланганлигини таъкидлаш керак. Ҳамма соҳаларни қамраб олишга ҳаракат қилинган, райондаги умумий вазият асосан таъкидлий таҳлил қилинган. Оқсаетдан соҳалар, бунга айбдор бўлган надрлар номна-ном келтирилган.

Бизнингча, ички ишлар бўлими бошлигининг доқлад юзасидан музокарага тақдир қилиш ўрнига, унинг ҳисоботини тинглаган маъно қўл эди. Ахир районда жиқотчиликнинг аҳоли таҳ-масликининг оқибатидир. Ижроком сессияга тайёргарлик кўриш жараёнида шу соҳадаги аҳолини чўқур ўрганиб, бўлим раҳбарининг ҳисоботини кун тартибга киритса тўғри бўлмасми?

Бунинг ўрнига «Райагострой» қурилиш ташкилоти раҳбари Ю. Кочергин, район алоқа бўлими бошлиги Г. Пивовар, район матлубот жамиятлари правленийси раиси П. Мавлонжўаевлар музокараларда қатнашиб, ижроком ҳисоботида келтирилган факторларни такоррлади. Фақат район санитари-эпидемиология станциясининг бош врачини М. Муҳиддинова сессия минбарининг ҳисоботларини тинглаб, баҳо бермайди, деган саволини қўйди. Бироқ П. Мавлонжўаев минбарга ҳисобот бериш учун эмас, балки музокарада қатнашувчилар рўйхатига киритиб қўйилганини учун чиқди. Шунинг учун бўлса керак, районодаги савдо ва умумий оқватланиш соҳасидеги хизматнинг аҳолининг таҳлил қилиш ўрнига қанча магазин, қанча ошхона қу-

риланлигини санадан нарига ўтмади. Музокарада қатнашганлар ҳақида гап борар экан, Май қишлоқ Совети ижроия комитети раиси Ж. Шагаевнинг фикрини алоҳида келтириш керак бўлади. Депутатлардан фақат у жон қўйди тақлифларни ўртага ташлади.

Муаммолар ечимининг қўйлиб кетайдиганлигининг асосий сабабларидан бири шунки, районимиздаги колхозларнинг кўли республикага бўйсунган ҳолда территориядаги барча неъмат ва имкониятлардан фойдаланмади. Аммо, районга мутлақо фойдасиз тегишли айтиш ўрнига доқлада таъкидланган камчилик ва нуқсонларни яна такоррлади. Шунга қарамай, депутатлар унинг муовин сифатидаги фаолияти лозим даражада қатъий баҳо бермадилар. Ақсича, бу масалада сўз олиб минбарга чиққанлар уни ҳўмон қилдилар.

Қурили

ТОШКЕНТ ХАКИКАТИ

ЎЗБЕКИСТОН Ленин комсомол мукфотининг лауреати, истеъдодли шоир Омон Матжоннинг «Галлашадиган вақтлар» номли китобини ҳамза номидagi республика Давлат мукфотида тавсия этилган асарлар рўйхатида кўриб, хурсанд бўдим.

Ҳамза тасниб тақдими асосида, уни ўқувчи илғаб олади. Шерий қиссада жамиятимиз тараққиётига салбий таъсир кўрсатган олимлар, сталинизм исқон-жасида барбод бўлган оруз-умидлар, режислар конкрет тиллар фасоляти орқали бадиий таъдиқ этилади.

Шоир мамлакат идорасида ёвузликнинг кенг тарқалиш сабабларини, катта мустабида монанд кичик диктаторчаларнинг пайдо бўлиш омилини фош қилади.

ки ўзбек фарзандининг севгисиз-бугунги Анвар ва Раъноларнинг қисмати қиссаси киши руҳида аллақандай аялчан туйғулар уйғотади. Чунки бу кун Раъноларнинг турмуши бир тарзда:

«Эрталоб тур, ишта жуна, қоронғиди қайт, Саҳаргача уй ишини қил, эрта тонгдан яна ишта, ишта, ишта, ўлгунча ишта...»

кутулиш йўллари ахтараямиз. Лекин экологиядаги мувозанатни ўз ҳолига қайтарш гоят мураккаб иш.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТОШКЕНТ ЭЛЕКТР ТАРМОҚЛАРИ КОРХОНАСИ ОГОҲЛАНТИРАДИ

Тошкент шаҳри, Тошкент областининг шаҳар ва районлари узра халқ хўжалигининг муҳим ишоотлари — юқори қувватли осма электр узатиш линиялари ўтади.

Юқори қувватли линияларнинг муҳофаза зонаси ичида ёзма руҳсатномасиз қуйдаги ишларни бажариш ҚАТБИЯН МАН ЭТИЛАДИ:

ҳар қандай иморатлар, ишоотлар қуриш, капитал ремонт қилиш, таъмирлаш ва бўзиш, линиялар остида юксиз ва юк ортилган ҳолда баляндлиги ер сатҳидан 4 метрдан зиёдроқ бўлган транспорт воситаларининг, машина ва механизмларнинг ўтиши;

муҳофаза зонасида автомобилларга ёқилғи қуйиш станцияларини, ҳар хил ёқилғи-мойлаш материаллари омборларини жойлаштириш;

электр тармоқлари объектларига олиб борадиган ва қайтиб чиқариладиган йўллари тўсиб қўйиш, турли ахлатқончаларни ташкил этиш;

ишқорли ва емирувчи моддаларни тўкиш ва ташлаш, шунингдек, вази 5 тоннадан зиёд бўюмларни ташлаш.

Устулар теварағидаги ер чўккада, сув урғанда ёки ер қўчанда дарҳол бу ҳақда электр ремонт пунктига хабар қилиш ёки 35-04-11, 33-78-18, 33-76-27 телефонлари орқали Тошкент электр тармоқлари корхонасига маълум қилиш керак.

«ТАШЭЛЕКТРОСЕТЬ» ТОШКЕНТ ЭЛЕКТР ТАРМОҚЛАРИ КОРХОНАСИ.

СБЕРЕГАТЕЛЬНЫЙ БАНК

НОМИНГИЗГА ЁЗИЛГАН ЧЕК ДАФТАРЧАСИ

Чек дафтарчаси — олувчининг номи ёзилган пул ҳужжати. У СССР Жамғармалар банкнинг омонатчасига омонат касса дафтарчаси, паспорт ва тўдирилган ариза мажбурий тақдим этилган тақдирда омонатлар бўйича ҳисобингизда бўлган маблағнинг қолдиги доирасида ис-талган суммага бериллади.

Жамғармалар банки муассасаларидан чек бўйича пул олиш учун ер-дўстларингиз ва таниш-билишларингиз хизматидан фойдаланишингизга тўғри келадиган ҳоллар ҳам бўлиши мумкин. Бунинг учун сиз албатта ваколатномани расми-лаштириб, уни чек дафтарчингиз билан бирга ваколат билдирган шахсингизга топширишингиз лозим.

Чек дафтарчасининг ўз кучини сақлаш муддати — берилган кундан бошлаб икки йил.

У ёки бу сабаб билан чекдан фойдаланилмай қолса, унинг ўз кучини сақлаш муддати яна икки йилга узайти-рилиши мумкин.

Чек дафтарлари ҳақидаги батафсил маълумотларни СССР Жамғармалар банкнинг барча муассасаларидан олишингиз мумкин.

СССР ЖАМҒАРМАЛАР БАНКИНИНГ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЪ БОШҚАРМАСИ. «СОЮЗРЕКЛАМА» БУТУНИТТИФОК ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИНING ЎЗ-БЕКИСТОН РЕКЛАМА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ КОРХОНАСИ.

Театр НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 28/IX да Отелло (19.00), 29/IX да Уйкудаги ма-лина (19.00), 30/IX да Петр I (19.00).

ХАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 28/IX да Наҳот истаб (19.30), 29/IX да Тергов давои эътиди (19.30). ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЕШ ГВАР-ДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 28/IX да Парвона (19.00), 29/IX да Алвидо, ҳаёт (19.00), 30/IX да Отасининг қиз (16 ва 19.00 да).

Ҳамза мукофотида номзодлар ГАЛЛАШАДИГАН ВАҚТЛАР

оладиган тип. Бу уч персонажнинг умумий жиҳатлари ҳам кўп. Инқилобий ҳаракат авж олган, ўтмиш ва келажак, эскилик билан янгилик муросасиз жангга кирган вақтнинг инқилобий ижрочи кучлар, маънавий, инсоний хислатлардан маҳрум кимсалар учун ҳукм ўткази-шига маълум даражада кулай шароит яратилади. Ҳар ҳолда бу нарсани Октябрь инқилобидан кейинги давр ҳам, ҳозирги инқило-бий қайта қуриш жараёнида юз бераётган воқеалар ҳам тўла тас-диқламоқда. Қўзи наганга ўхшаш «қизил суъ», «юқори» номидан гап юритадиган кимсалар туйғай-ли ўша даврларда (ҳозир ҳам) не-не кулфатлар, ўрнини қайта тў-лдирши мумкин бўлмаган талофот-лар юз берди. Неҳа юз йиллар дав-ромидан йилларга бебаҳо китоблар, асарлар давомиде емирилган ан-тиқа обидалар ер билан яқсон қи-

лиди. Энг хатарлиси, инсон эъти-қоддан маҳрум бўлди. Маънави-ятсизликка кенг йўл очилди. О. Матжон ўз асариде шундай ҳо-дисаларнинг содир бўлишига саба-бларини типларнинг бадиий қиёфа-сини яратди олган. Шоир мамлакат идорасида ёвуз-ликнинг кенг тарқалиш сабаблари-ни, катта мустабида монанд кичик диктаторчаларнинг пайдо бў-лиш омилини фош қилади. Дав-лат бошқарилиши бундай усул то-бугунги кунимизгача ҳукм сувиб келаётир. Энди унинг номини Г.ан дейишадди.

Шу курсида бир гап борми дейман-да, ўзи, Ким ўтирса гап бир хил, Ваъдаси бир хил, Бошқа гап йўқ; «Яна—худо, план — пайғамбар!» Ҳамма ишта кампаниёбозлик руҳида қараш, ерининг асл хўжайи-ни — деҳқон меҳнатини қадри-злаш, уни ерга оғалик қилиш ҳуқу-қидан маҳрум этиш — маъму-рий-буйруқбозлик даврининг энг катта фожиасидир. Кўрпизсизки, ёвузчи қай бир муаммо ҳақида баҳс этмасин, унинг моҳиятини очишга, бизнинг қўзимизга қўри-наган қирраларини ёритишга ин-тилади ва кўп ҳолларда бунга эри-шади ҳам.

Анвар — ижодкор шахс. У ат-роф-ҳодисаларга ўз нигоҳи билан қарайди. Эркин фикр ва ўз нуқта-на назарига эга бундай инсон ҳаёти ҳар доим ҳам равои бўла-вермайди. Чунки у мослашини билмайди, ҳақиқатдан воз неча ол-майди. Асарда Анвар турли ҳо-латларда тасвирланади. Бироқ ҳамма жойда у ўз эътиқодидан қайтмайдиган, ҳалол бўлиб гавда-ланиши ва шу хислатининг қурбо-ни бўлади. Маънавий ҳаётимиздаги бузи-лиш табиатга ҳам катта таъсир этиди. Ҳозир сталинизм ва турғун-лик даври асоратларидан тезроқ

«Галлашадиган вақтлар»да кў-тарилган муаммолар қанчалик кўп ва хилма-хил бўлмасин улар ўзаро узвий алоқад, яъни бир манзарани тасвирлашга хизмат қилади. Дарҳақиқат, ундаги ривоят — Дарвиш Ота ҳақидаги афсона бугунги кун воқеалари билан боғла-ниб кетган. Эътиқодсизлик балоси инсонни турли фалонатларга ета-лаши гоят таъсирчан ва самимий талқин этилади. Шерий қисса ўқувчида ноҳус ҳайрат қолдирмайди, тушқунлик ва умидсизлик уйғотмайди. Аксин-ча уни фикрлашга ундайди... Хул-лас, Омон Матжоннинг «Галлаша-диган вақтлар» китобини кейинги йиллар ўзбек шерийтидаги сал-моқчи ютуқлардан бири сифатида Ҳамза номидаги мукфот билан тақдирлашга лойиқ деб ҳисоблай-ман.

Анвар ЖАВБОРОВ, филология фанлари номзоди.

Биз—байналмилалчилармиз

ДУСТИК—АҚИЛЛИККА

УТГАН ақшамба кунин Бек-обода дўстлик фестивали бўлиб ўтди. У Совет Эрта Осие республикаларида истиқомат қилаётган халқлар бирлиги ҳамда қардошлигининг ёркин баёрамини янгилади. Қирғизистоннинг Суутук шаҳри шах-тёрлари, Тожикистоннинг Ле-нинобод шаҳри савоит корго-наларининг ишчилари, Тошкент ва ўш областлари районлари-нинг пахтакорлари ва чорва-дорлари металлургия, це-ментчилар, бинокорлар кузур-ига меҳмон бўлиб келишди.

ансамблларда, миллий таом-ларни намойиш этишда қатна-шмига қолмай, айни вақтда ўз-ўзидан пайдо бўлган муно-зараларда ҳам иштирок этиш-ди. Улар КПСС Марказий Ко-митетининг миллий муносабат-ларга бағишланган Пленуми қарорларини тезроқ рўбга чиқариш зарур, деган яқдил фикр билдирдилар. Қардош республикалар аҳолисининг му-носабатларда гамилини эмас, балки муштақам инқилобий алоқалар, бюрократик товлар эмас, балки самимий муноса-батлар асосий омил бўлиб қо-лиши керак. Фестивалда қатнашчилари Сирдарё соҳилларида яшаб меҳнат қилишмоқда. Шунинг учун ҳам суъга чиққан кишилар дарё теварағида ажузда кел-

ган экология вазияти ҳақида ташвишланиб гапирдилар. Улар ҳар бир киши миллиятдан қетин назар деб суан тозалги-ги учун курашини муҳим, деб таъкидладилар. Эрта Осиедаги барча республикалар аҳолиси-нинг биргаликдаги куч-гайра-ти билангина яна бир экология фалонатининг олдин олиш мумкин. Дўстлик фестивалида ми-н-тақад яшайдиган барча аҳоли-га муҳоматомиз қабул қилин-ди. Унда дўстлик ва қардош-ликни муштақамлашга, муно-сабатларини ўзаро ҳурмат ва нишон асосида қуришга даъват этилди. Бекободаги байрамни анъ-анавий тарзда ўтказиб туришга қарор қилинди. [ЎТАГ муҳбири].

ЕШЛАР ИЖОДИДАН

Нурулло Остонов 1981 камиз матбуотида чичиб ту-янда ТошДўнинг журна-ради. «Юлдузлар қанаган листина факультетини би-тун» ва «Йулдаги будоқ» тарган. Шерларни республи-шарий тўпламлари чоп

эчлган. 1981 йилдан Ўзе-кистон ССР радиосида хиз-мат қилади. Ҳозир Ленин-град олий партия мактабиде тахсил кўраётир

ДАРАХТ ЭМАС, ДОРИХОНА

КОНГОДАГИ ажаб-товур қовун дарахти ёки маҳаллий халқ таъбири билан айтадиган, папая ҳақида эшитганимиз! Мамлакат аҳолиси бе-корга бу дарахтин дорихо-на деб атайди. Ҳақиқатан ҳам бу мўъжиза дарахт мева бершига кир-ришганда бўйи 6-8 метрга етади. Тонга ўш-бу ўсадиган дарахтининг ёнгирлиги эслатида-ган шохларида йирин-йирин кўч сариқ ёки тўқ сариқ рангли, ҳар бири-нинг оғирлиги нақ 2-3 килограммдан келадиган мевалари осилиб ётади. Деярли ҳар бир қонглики Америкадан келтирилган бу ўсимлик-нинг шифобахш хусусия-ти беш қўлдан маълум. Масалан, баргларидан тўқилган гулчамбарин бошингизга кийиб ол-сангиз, бош оғриқдан халос бўласиз, у ҳатто мигренини ҳам даволай-ди, дейишад бу ерлик-лар. Мева пустиқини теридеги яра-чақаларга қуйилса, тезда битиб не-тининг тўқинлар экан. Паёраҳалардан тайёр-ланган қайнатма эса та-надаги чиқитлардан халос бўлиш, жигар ва буйрақларини тозалашда фойда қилса, илдиздан тейёрланган дори-дар-мон туйғайил бод ва ар-трик каби хасталиқлар билан оғриганлар шифо толар экан. Таркибиде қанд ва аскорбин кис-лотси бўлган мевасидан доришунослар тенада-

НАВБАТДАГИ ҚАБУЛ

«Тошкент ҳақиқати» га-зета редакцияси ҳузуридаги жамоатчилик кенгаши на-вбатдаги қабули бугун со-ат 17.00 дан бошлаб ўтка-ди. Бу сафар меҳнатқаш-ларни жамоатчилик кенгаши-нинг аъзоси, Тошкент шаҳар прокурорининг ёрдамчиси Нурмат Турсунматов қабул қилди. Жамоатчилик кенгаши Ленинград кўчаси, 32-уй, 7-қават, 742-хонага жойлаш-ган. Телефонлар: 83-40-48; 32-53-54.

ҚИЁФА

Қаерда кўрганман бу қиёфани: Тинитаман халқнинг жомадонини. Таърифини келтирсам дарров танийсиз, — Кўрсатган кўллариинг ояноқини. Балки қай бирингиз кўргансиз уни, Ортидан Ленинни отган чоғида. Балки қай бирингиз гувоҳ бўлгансиз ўз она элини сотган чоғида. Уттиз еттинининг балки тўфонин Кўллариини йикитган шунинг қасридан. Балки биз билмаган яна ким-кимлар Рўшнлик кўрсатган ўтди асридан. Сиз бу қиёфани ахши биласиз, На забон, на миллат, на ўз дини бор. Қўзига тик қаранг, қаттиқ тикилинг, — Бу кўзлар тўйда хонини бор. Мен жангга чорлайман отин-олшора. Адолат тинини ростликка тоблаб, Е янчи борамиз сўнгги йўлгача; Еки у бизларни сотади бошлаб?

Новдалардан тўқилган япроқ — Новдалардан уни тушган кўш. Отланади дарахтлар йўлға Кеचितариб бўлмас сафаринг; Бошлаб келар улар жанубдан Кўшлар билан бирга баҳорин.

Жўнаётир дарахтлар саф-саф Кўк тоғига ботган найзаси Хиёбонлар куйини тингла; Уфурди кўлама нафас.

Ястанди ядроқ даладар, Кўшлар хабар беради қордан. Мен севаман куз дамларини Узоқмасдан кўнглик баҳордан!

ПУШКИН СЕВГАН КУЗ

О, далалар! Яйдоқ биядай Баҳорини кўсмаб юрар кўз. Булоқларинг ҳар бир ҳовучи, Дарахтларинг ҳар япроғи — суъ! Тўғунингча яншининг музқини, Намуши ҳаво суйган шербатини. Бу дамларда суълар-да оқиб, Сукунатда бўшат навбатини! * * * Ярим қарахт, ярим тол, ҳайрон Дов-дарахтлар кўраётир туш.

СМОЛЬНИЙ

Ун етида қалдган байроқ Пештоқида ҳамон турибди. Йўллариде матрослар эмас Болакяйлар чопиб юрибди. Изласанг ҳам учрамас энди Рўпарангдан милтиқни киши. Энди шоҳу гадо йўқ. Йўқдир Биров билан бировнинг иши. Бироқ дунё қирғоқларидан Шу томонга тоғиниб келар. Қўёши йўқ мамлакатларининг Панжасида эзилган эллар. Шунда сарой зиналарида Яна милтиқ саси парақлар. Ва уларни жангта бошлайди Инқилобдан келган дарахтлар...

ТОШКЕНТ ХАКИКАТИ («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ ЛЕНИНГРАД КҮ-ЧАСИ, 32.

Муҳаррир ўринбосарлари — 335885, 325747, 3379 16; 325748; масъул котиб — 325750; БҒЛИМЛАР: идеология — 325778; агросаноат — 325647; sanoat, капитал — 325749; маҳаллий советлар ҳаёти — 325733; социал масалалар — 325556; мада-ния — 325767; адабиёт ва санъат — 325553; ахборот, ҳарбий-ватанпарварлик — 325645; хатлар ва оммавий ишлар — 334048, 325354; жамоатчи совет қабулхонаси — 334048, 325354; эълонлар бўлими — 325727.

Муҳаррир Н. НАСИМОВ.